

Institute for Democracy and Mediation
Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim

VLERËSIMI I TRANSPARENCËS DHE LLOGARIDHËNIES NË NIVELIN E QEVERISJES VENDORE

Raport Monitorimi

Tiranë 2021

Ky raport monitorimi u hartua në kuadër të projektit “Monitorimi Qytetar i Transparencës dhe Llogaridhënies në nivelin e qeverisjes vendore”. Të dhënat për hartimin e këtij raporti u gjeneruan nga analiza e 12 raporteve vendore të transparencës dhe llogaridhënies në nivel vendor të draftuar nga ekspertë të shoqërisë civile përmes asistimit teknik të IDM-së.

Ekspertët e shoqërisë civile vijojnë si më poshtë:

Mirjam Reçi, Civil Society Development Centre, Durrës

Diana Kasa, Tjetër Vizion, Elbasan

Nevila Jaha, Epoka e Re, Fier

Simo Ribaj, Green Vision, Vlorë

Kristjan Marku, Power of Education, Lezhë

Vera Istrefi, Qendra e Gruas, Kukës

Gent Imeraj, Aleanca Alpeve Shqiptare, Shkodër

Gentiana Deçolli, Për Mirëqënie Sociale dhe Mjedisore, Berat

Engjëllush Serjani, Qendra Kulturore Mediatike ANTIGINEA, Gjirokastrë

Diana Andoni, Gruaja në Zhvillim Korçë, Korçë

Verdi Shehu, Agrita Vision, Dibër

Romina Sefa, Qendra Për Advokim Social, Tiranë

Ky grant është mundësuar nga “Programi i shoqërisë civile për Shqipërinë dhe Kosovën”, financuar nga Ministria e Punëve të Jashtme të Norvegjisë dhe menaxhuar nga Fondacioni Kosovar për Shoqëri Civile (KCSF) në partneritet me Partnerët Shqipëri për Ndryshim dhe Zhvillim (PA). Përmbajtja dhe rekomandimet e paraqitura nuk përfaqësojnë qëndrimin zyrtar të Ministrisë së Punëve të Jashtme të Norvegjisë dhe Partnerëve Shqipëri për Ndryshim dhe Zhvillim (PA).

Norwegian Embassy

PARTNERËT SHQIPËRI
PËR NDRYSHIM DHE ZHVILLIM

I. HYRJE.....	4
II. Kuadri ligjor dhe institucional mbi të drejtën e informimit në nivel vendor	Error! Bookmark not defined.
2.1 Kuadri ligjor mbi të drejtën e informimit.....	5
2.2 Kuadri institucional mbi të drejtën e informimit dhe roli i OSHC-ve vendore.....	8
III. Aksesimi në informacion: Jetik për demokracinë vendore dhe fuqizimin e qytetarëve.....	10
3.1 Një panoramë e përgjithshme mbi nivelin e transparencës dhe llogaridhënies në nivel vendor.....	11
II. METODOLOGJIA.....	14
III. RAPORTIMI I GJETJEVE.....	15
Fusha I: Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë.....	17
Fusha II: Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare.....	21
Fusha III: Kërkesat për informim.....	25
Fusha IV: Shërbimet që ofron bashkia.....	27
Fusha V: Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore.....	29
Fusha VI: Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje.....	31
Fusha VII: Informacion tjetër.....	34
IV. DISKUTIME DHE PËRFUNDIME.....	36
V. REKOMANDIME.....	40
Shtojca.....	45

I. Hyrje

Transparenca vlerësohet si një nga instrumentet më të rëndësishëm për të luftuar korrupsionin dhe për të rritur besimin e qytetarëve tek institucionet publike. Monitorimi i transparencës dhe llogaridhënies vendore nga aktorët jo publik ka një rëndësi të veçantë në nxitjen dhe promovimin e qytetarisë aktive në proceset vendimmarrëse dhe është një mjet efikas për të nxitur llogaridhënien dhe përgjegjshmërinë sociale dhe publike të institucioneve vendore. Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje është e rëndësishme për forcimin e demokracisë vendore dhe minimizimin e praktikave korruptive.¹ Ky proces mundëson që qytetarët të vlerësojnë objektivisht cilësinë, përshtatshmërinë dhe efikasitetin e shërbimeve publike, duke propozuar ndryshime në lidhje me përmirësimin e shërbimeve e ofruara. Transparenca e institucioneve vendore është një parakusht i domosdoshëm për një qeverisje të hapur dhe demokratike. Nga ana tjetër, një qeverisje e hapur është më e kontrollueshme nga qytetarët, pasi aksesin në informacion publik u mundëson qytetarëve të jenë të informuar në lidhje me aktivitetin e qeverisë. Qytetarët, kur janë të informuar, e kanë më të lehtë të monitorojnë sjelljen e zyrtarëve vendor dhe t'i vënë ata para përgjegjësisë për veprimet që ndërmarrin në interes të publikut. Aksesin në informacion publik është një nga të drejtat themelore të njeriut dhe hapi i parë drejt demokracisë vendore me pjesëmarrje. E drejta për tu informuar në Shqipëri garantohet ekskluzivisht nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë dhe Ligji Nr.119/2014 “Për të drejtën e informimit” dhe njësitë e vetëqeverisjes vendore, si autoritete publike, mbartin detyrimin e garantimit të kësaj të drejte për të siguruar transparencën e veprimtarisë së tyre.

Ligji për të drejtën e informimit u garanton qytetarëve akses në dokumente zyrtare dhe i detyron institucionet shtetërore të vendosin në dispozicion informacionin pa kërkuar motivet. Ky ligj promovon dhënien e informacionit pa kërkesë përmes hartimit dhe miratimit të programit institucional të transparencës, të cilin çdo institucion publik është i detyruar ligjërisht ta zbatojë. Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale ka miratuar një Program model Transparence (PT) për qeverisjen vendore,² dhe 61 bashkitë e vendit kanë detyrimin ta zbatojnë dhe të jenë pro-aktive në informimin e qytetarëve dhe aktorëve të tjerë në lidhje me veprimtarinë e tyre.

Aktorët jopublikë, ku përfshihen organizatat e shoqërisë civile, media, biznesi, qytetarët dhe grupe të ndryshme interesi, kanë një rol të rëndësishëm si mbikëqyrës dhe monitorues të zbatimit të Programit të Transparencës. Këta aktorë shërbejnë si instrumente efektive për të ushtruar “presion” ndaj njësitë të vetëqeverisjes vendore për më shumë llogaridhënie duke nxitur në këtë mënyrë konkurrencën mes tyre, si dhe përmirësimin e performancës. Monitorimi i PT nga shoqëria civile, synon të nxisë parimin e llogaridhënies horizontale nga aktorët jopublikë.

Qëllimi kryesor i këtij raporti është vlerësimi i transparencës proaktive të 12 bashkive qendër qarku (Shkodër, Lezhë, Kukës, Dibër, Durrës, Tiranë, Elbasan, Fier, Berat, Vlorë, Korçë dhe

¹ Advocacy Training & Resource Center. (2012) Pjesëmarrja Qytetare në Vendimmarrje në Nivel Lokal. Prishtinë: ATRC

² Urdhër i Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale, Nr.211, datë 10.09.2018 “Për Miratimin e Programit Model të Transparence për Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore”.

Gjirokastrë), përmes monitorimit të Programeve të Transparencës. Ky ushtrim monitorues synon gjithashtu përmirësimin e zbatimit të së drejtës së informimit, nëpërmjet monitorimit dhe kontributit që mund të japin OSHC-të vendore në zbatimin efektiv të ligjit. Gjetjet dhe rekomandimet e këtij monitorimi synojnë të nxisin më tej vullnetin dhe gatishmërinë e institucioneve të pushtetit vendor për të rritur nivelin e transparencës përmes publikimit proaktiv të informacionit në PT. Procesi i monitorimit u zhvillua gjatë periudhës kohore gusht-shtator 2020, duke përdorur instrumentin e Sistemit të Matjes së Transparencës dhe Llogaridhënies.

Raporti është i strukturuar në tre pjesë kryesore. Në pjesën e parë të raportit trajtohet një hyrje e përgjithshme duke përshkruar shkurtimisht qëllimet e raportit. Në pjesën e dytë jepet një përmbledhje dhe analizë e kuadrit ligjor dhe institucional mbi të drejtën e informimit në nivel vendor. Në vijim paraqitet një panoramë e përgjithshme mbi studimet apo raportet e publikuara në lidhje me të drejtën e informimit, monitorimin e transparencës, llogaridhënies, anti-korrupsionit për bashkitë përkatëse. Në pjesën e katërt përshkruhet metodologjia, si instrumenti bazë për procesin e monitorimit. Në pjesën e pestë të raportit paraqiten gjetjet kryesore nga analiza e monitorimit të 7-të fushave të programit të transparencës të 12 bashkive përgjatë periudhës gusht-shtator 2020. Në përfundim, ofrohet një diskutim përmbledhës dhe disa rekomandime specifike për të përmirësuar transparencën në nivel vendor.

II. Kuadri ligjor dhe institucional mbi të drejtën e informimit në nivel vendor

2.1 Kuadri ligjor mbi të drejtën e informimit

- Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë

Dokumenti më i rëndësishëm në hierarkinë e akteve normative që mbrojnë dhe garantojnë të drejtën e informimit, është Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë. Ajo garanton të drejtën e informimit si dhe të drejtën e kujtudo për të marrë informacion mbi veprimtarinë e organeve shtetërore/personave në funksione shtetërore.³ Ndërsa sanksionimin e parimit për një qeverisje të hapur dhe transparente, e gjejmë në mënyrë indirekte si më poshtë: *“Kujtudo i jepet mundësia të ndjekë mbledhjet e organeve të zgjedhura kolektive.”*⁴

- Ligji nr. 8485 datë 12.05.1999 “Kodi i Procedurave Administrative”

Parimi i transparencës i sanksionuar në Kodin e Procedurave Administrative, i detyron organet publike të jenë transparente dhe të bashkëpunojnë ngushtë me persona fizikë dhe juridikë të përfshirë në veprimtarinë e tyre administrative, pra me qytetarët dhe grupet e interesit.⁵ Po ashtu në Kodin e Procedurave Administrative sanksionohet parimi i informimit ku theksohet se: *“Çdo person ka të drejtë të kërkojë informacion publik, që ka të bëjë me veprimtarinë e organit publik, pa qenë i detyruar të shpjegojë motivet, në përputhje me*

³ Kushtetuta e Shqipërisë, neni 23

⁴ Ibid.

⁵ Kodi i Procedurave Administrative, neni 5

*legjislacionin në fuqi që rregullon të drejtën e informimit*⁶. Më tej, Kodi i Procedurave Administrative, përshkruan detyrimet e administratës për informimin e qytetarëve, duke mbështetur parimin e një administrate të hapur dhe transparente.⁷

- **Ligji nr. 119/2014 “Për të drejtën e informimit”**

Ligji kryesor që garanton të drejtën e informimit në lidhje me informacionin që prodhohet ose mbahet nga autoritet publike, është ligji nr. 119/2014, “Për të drejtën e informimit”, miratuar më 18.09.2014. Ky ligj synon garantimin e njohjes së publikut me informacion në kuadër të ushtrimit të të drejtave dhe lirive të individit në praktikë, si dhe të formimit të pikëpamjeve për gjendjen e shtetit dhe të shoqërisë. Dispozitat e këtij ligji kanë për qëllim nxitjen e integritetit, të transparencës dhe të përgjegjshmërisë së autoriteteve publike⁸. Si çdo e drejtë e njeriut, e drejta për informimin u përket të gjithëve. Neni 2 i ligjit ka përcaktuar se kërkues mund të jetë çdo person, fizik apo juridik, vendas apo i huaj, apo edhe pa shtetësi.

Ligji parashikon informimin me kërkesë dhe informimin pa kërkesë. Informimi me kërkesë është e drejta e qytetarëve për të kërkuar informacion pa shpjeguar motivet e kërkesës dhe detyrimi i institucioneve publike për të përmbushur këtë të drejtë duke respektuar kufizimet e të drejtës së informimit.⁹ Informimi pa kërkesë është detyrimi i institucioneve publike për të publikuar në mënyrë proaktive një gamë të gjërë informacionesh publike që prodhohen dhe disponohen prej tyre. Informimi pa kërkesë realizohet nëpërmjet Programit të transparencës (PT) i cili përkufizohet si tërësia e informacionit dhe mënyrat e bërjes publike të tij nga autoriteti publik. Programi i Transparencës i bën bashkitë proaktive në lidhje me ofrimin e informacionit publik dhe nëpërmjet tij bashkitë synojnë t’u garantojnë qytetarëve të tyre të drejtën e lirisë së shprehjes për çështjet vendore. Në nenin 7 të ligjit 119/2014 “Për të drejtën e informimit” janë parashikuar të gjitha kategoritë e informacionit që duhet të përmbajë programi i transparencës, ndërsa në nenin 6 është parashikuar që Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale (Komisioneri) miraton dhe shpërndan modele të programeve të transparencës për kategori të ndryshme të autoriteteve publike. Komisioneri, me Urdhrin Nr. 211, datë 10.09.2018, ka miratuar programin model të transparencës për njësitë e vetëqeverisjes vendore. Referuar urdhërit të Komisionerit, duhej që bashkitë të kishin hartuar dhe miratuar programin e ri të transparencës brenda datës 1 janar 2019.

- **Ligji nr.139 /2014 “Për vetëqeverisjen vendore”**

Një nga ligjet më të rëndësishme që rregullon organizimin dhe funksionimin e njësive të qeverisjes vendore në Shqipëri, si dhe përcakton funksionet, kompetencat dhe të drejtat e tyre është ligji “Për Vetëqeverisjen Vendore”. E drejta për informim e qytetarëve në nivel lokal përcaktohet edhe në këtë ligj duke siguruar transparencën në punën e organeve të qeverisjes vendore dhe mundësinë që publiku të marrë pjesë aktive në qeverisje. Ligji i kushton rëndësi dhe hapësirë të veçantë garantimit të së drejtës së informimit të qytetarëve

⁶ Kodi i Procedurave Administrative, neni 6

⁷ Ibid. nenet 51-55

⁸ Ligji Nr. 119/2014, datë 18.09.2014, “Për të drejtën e informimit”, neni 1

⁹ Ibid., neni 3.

dhe pjesëmarrjes së tyre në vendimmarrje. E drejta e publikut për informim dhe parimi i transparencës të sanksionuara në këtë ligj përfshijnë detyrimin e njërive të vetëqeverisjes vendore të garantojnë për publikun transparencën e veprimtarisë së tyre, të publikojnë aktet e tyre në faqen zyrtare të internetit dhe t'i afishojnë.¹⁰ Po ashtu ligji përcakton që çdo njësi e vetëqeverisjes vendore është e detyruar të caktojë koordinatorin e transparencës dhe të miratojë programin e transparencës, duke siguruar akses nga të gjithë, veçanërisht nga shtresat më të varfra të komunitetit, në përputhje me dispozitat e ligjit në fuqi për të drejtën e informimit.¹¹

- **Ligji nr. 146/2014 “Për njoftimin dhe konsultimin publik”**

Ligji Nr.146/2014 “Për njoftimin dhe konsultimin publik”, synon nxitjen e transparencës, të përgjegjshmërisë dhe integritetit të autoriteteve publike. Ky ligj rregullon procesin e njoftimit dhe të konsultimit publik të projektligjeve, projekt-dokumente strategjike kombëtare dhe vendore, si dhe politikave me interes të lartë publik. Ligji përcakton rregullat procedurale që duhen zbatuar për të garantuar transparencën dhe pjesëmarrjen e publikut në proceset politikëbërëse dhe vendimmarrëse nga organet publike.

Ligji nr.68/2017 Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore

Ligji për Financat e Vetëqeverisjes Vendore ka në objektin e tij rregullimin e procedurave të financimit të njërive të vetëqeverisjes vendore, transfertat nga qeverisja qendrore tek ajo vendore, përcaktimin e rregullave për politikën, instrumentet dhe procedurat për menaxhimin e financave publike në nivel vendor, si dhe çështje të tjera të rëndësishme për financimin e funksioneve të vetëqeverisjes vendore. Ky ligj e parashikon parimin e transparencës në disa nene të tij¹², që lidhen me transfertat nga qeverisja qendrore tek ajo vendore, politikën e menaxhimit të fondeve publike, marrëveshjet që lidhin njësitë e qeverisjes vendore dhe shitjen/dhënien me qira të pronave dhe asetëve të njësisë së vetëqeverisjes vendore. Ky ligj parashikon gjithashtu detyrimin e njërive të qeverisjes vendore për të publikuar dokumente me rëndësi si vendimet për detyrimet fiskale vendore, bazën e taksave dhe tarifave, gjatë dhe kamatëvonesat e aplikueshme, asetet dhe pronat e ofruara për shitje ose dhënie me qira, dhe buxhetin vjetor. Ligji për Financat e Vetëqeverisjes Vendore është i rëndësishëm edhe për faktin se parashikon dokumentet financiare për të cilat njësitë e qeverisjes vendore është e detyruar të kryejë konsultim publik si p.sh Programi Buxhetor Afatmesëm¹³ dhe taksat e përkoshme vendore¹⁴.

- **Ligji Nr.152/2013 Për nëpunësin civil**

Ky ligj që ka si qëllim kryesor rregullimin e shërbimit civil dhe marrëdhënies mes shtetit dhe nëpunësve civil, e rendit transparencën si një ndër parimet kryesore të administrimit të shërbimit civil.¹⁵ Gjithashtu, ky ligj parashikon detyrimin e çdo nëpunësi civil (këtu përfshihet edhe administrata vendore) për transparencë dhe informim ndaj publikut: “*Nëpunësi civil ka*

¹⁰ Ligji nr.139 /2014 “Për vetëqeverisjen vendore”, neni 15/1 dhe 15/2

¹¹ Ibid, neni 15/3

¹² Ligji nr. 68/2017 Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore, nenet 2/2, 2/6, 12/3, 19/5

¹³ Ibid, neni 5ç

¹⁴ Ibid, neni 13/3

¹⁵ Ligj Nr. 152/2013 Për nëpunësin civil, neni 5

detyrimin të ushtrrojë detyrën e tij në shërbimin civil me transparencë dhe të sigurojë për publikun e gjerë dhe palët çdo informacion të nevojshëm, me përjashtim të rasteve, kur ai është klasifikuar sekret shtetëror sipas ligjit.”¹⁶

2.2 Kuadri institucional mbi të drejtën e informimit dhe roli i OSHC-ve vendore

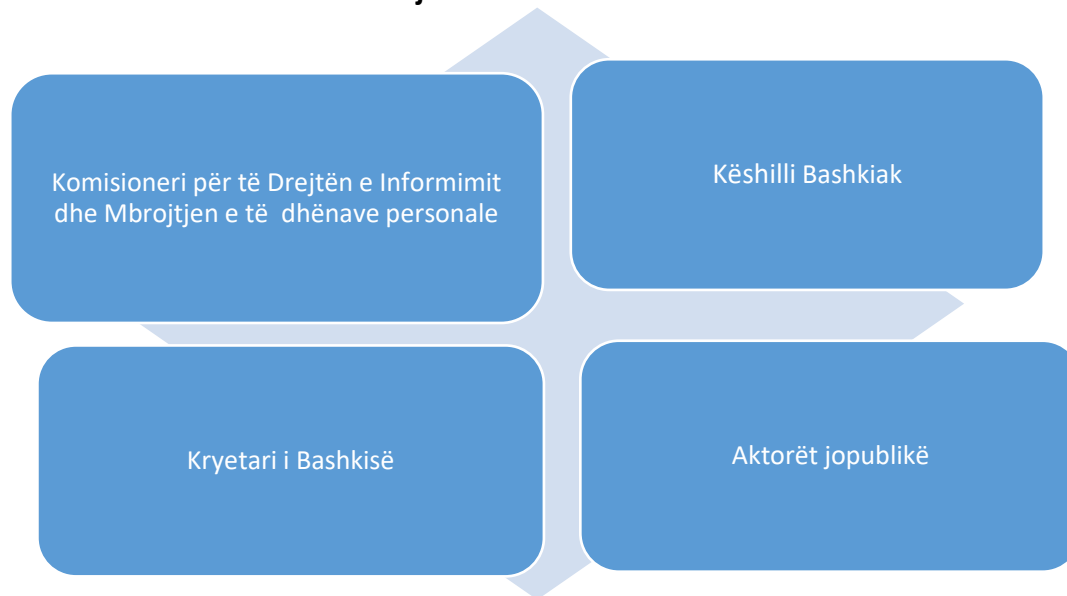

Figura 1. Aktorët të cilët mund të monitorojnë nivelin e transparencës si dhe nivelin e zbatueshmërisë së ligjit në nivel vendor janë si më poshtë:

1. *Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale* është institucioni i cili ka detyrimin ligjor për të monitoruar respektimin e dispozitave të ligjit për të drejtën e informimit dhe ligjit për konsultimin publik, për të dhënë rekomandime si dhe sanksione administrative përkatëse ndaj bashkive në rast shkelje;
2. *Këshilli Bashkiak* si organi përfaqësues i bashkisë mbikëqyr informimin e publikut nga ana e institucionit; është përgjegjës për zhvillimin e seancave të këshillimit me publikun dhe konsultimeve; mbikqyr garantimin e pjesëmarrjes publike në procesin e vendimmarrjes;
3. *Kryetari i Bashkisë* si organi ekzekutiv i bashkisë dhe titullari i institucionit, mbikëqyr procesin e zbatimit të Programit të Transparencës nga ana e administratës së bashkisë dhe njësive administrative e të varësisë; mbikqyr garantimin e pjesëmarrjes publike në procesin e vendimmarrjes;
4. *Aktorët jopublikë*, ku përfshihen organizatat e shoqërisë civile, media, biznesi, qytetarët dhe grupe të ndryshme interesi, kanë një rol të rëndësishëm si mbikëqyrës dhe monitorues të zbatimit të Programit të Transparencës. Këta aktorë, nëpërmjet veprimtarisë së tyre

¹⁶ Ligji Nr.152/2013 Për nëpunësin civil, neni 44

monitoruese i nxisin njësitë e vetëqeverisjes vendore të përmirësojnë transparencën duke u kërkuar atyre më shumë llogaridhënie. Roli i aktorëve jo publik, ka dëshmuar të jetë veçanërisht i rëndësishëm gjatë periudhave të emergjencave, duke shërbyer nga një anë për të monitoruar dhe kërkuar llogari ndaj vendimmarrësve dhe nga ana tjetër, për t'iu përgjigjur nevojave emergjente të qytetarëve si në rastin e tërmetit apo komuniteteve në nevojë në rastin e pandemisë¹⁷ duke siguruar ndihmë humanitare dhe shërbime, duke realizuar fushata për mbledhjen e fondeve, si dhe duke rritur ndërgjegjësimin për problematika të ndryshme nëpërmjet denoncimit publik.

1.3 Aksesi në informacion: Jetik për demokracinë vendore dhe fuqizimin e qytetarëve

Bashkitë, si niveli i qeverisjes më pranë qytetarëve dhe si ofrues të shërbimeve publike në nivel vendor, kanë një rol thelbësor në informimin publik dhe mundësimin e vendimmarrjes vendore me pjesëmarrje. Qasja në informacion publik i fuqizon qytetarët për të kërkuar të drejtat e tyre, për të ndërmarrë veprime apo zgjedhje të informuara dhe për tu bërë qytetarë më të përgjegjshëm e të angazhuar. Aksesi në informacion krijon gjithashtu kushtet e përshtatshme për qytetarët dhe shoqërinë civile që të kenë një vetëdije më të lartë për rolin mbikëqyrës që ata kanë ndaj qeverisjes, duke nxitur kështu pjesëmarrjen e informuar publike në vendimmarrje, duke krijuar kushtet për një qeverisje të hapur dhe duke garantuar më shumë transparencë dhe llogaridhënie.

E drejta e informimit lidhet ngusht me lirinë e fjalës dhe të dyja janë jetike për një demokraci funksionale. Në të drejtën ndërkombëtare, liria e informimit është pjesë përbërëse e lirisë së fjalës, e cila është e drejtë themelore e njeriut, e përkufizuar si “liria e shprehjes”, dhe përfshin të gjitha format e shprehjes: me gojë, me shkrim, në mediane dhe shtypur, përmes internetit apo përmes formave të ndryshme të arteve pamore. Kjo do të thotë se mbrojtja e lirisë së fjalës si një e drejtë përfshin jo vetëm përmbajtjen, por edhe mjetet dhe mënyrat e shprehjes. Prandaj, liria e shprehjes nuk kuptohet pa lirinë e informimit, pasi shprehja dhe informimi janë dy anët e një komunikimi publik” (Matlija 2015, 7).¹⁸

Njësitë e vetëqeverisjes vendore, si autoritete publike, mbartin detyrimin e garantimit të së drejtës për informim si detyrim kushtetues dhe ligjor për të siguruar transparencën e veprimtarisë së tyre. Qasja e publikut ndaj informacionit është hapi i parë drejt transparencës, llogaridhënies dhe është baza për ndërtimin e besimit të publikut tek institucionet vendore.¹⁹ Nga ana tjetër, rritja e besimit publik në qeverisje krijon më shumë gjasa për një komunikim të hapur dhe sinergji më të madhe mes institucioneve dhe qytetarëve. Disa nga mënyrat më efektive për ta realizuar këtë është të qenurit sa më afër publikut nëpërmjet zyrave të informimit qytetar, publikimi proaktiv i informacionit në PT apo shfrytëzimi i rrjeteve sociale për informuar qytetarët për ceshtje të ndryshme.

¹⁷ Bino, B. Xhaferaj, O. Lula, L. (2020) “Roli i shoqërisë civile dhe medias në menaxhimin e krizave në Shqipëri” <https://www.wfd.org/wp-content/uploads/2020/12/Roli-i-Shoq-civ-media-final.pdf>

¹⁸ Matlija, D. (2015). Komentari i ligjit nr. 119/2014 “Për të drejtën e informimit” së bashku me praktikën e Komisionerit për të Drejtën e Informimit.

¹⁹ Diba, B. (2016). Udhëzues informativ ligjor. E drejta për informim në Shqipëri. Shkodër: Shoqata “Intelektualët e rinj, Shpresë”.

Monitorimi i transparencës nga aktorë jo publikë është i rëndësishëm pasi rrit ndjeshmërinë mbi problematikat e zbatimit të të drejtës për informim, si dhe nxit bashkitë të përmirësojnë punën e tyre dhe llogaridhënien. Monitorimi i transparencës merr një rëndësi të veçantë kryesisht gjatë situatave të emergjencave apo fatkeqësive natyrore, gjatë të cilave shumë të drejta të qytetarëve kufizohen. Gjatë situatave të emergjencës, monitorimi i transparencës ndikon pozitivisht, kryesisht për sa i përket menaxhimit të fondeve publike,²⁰ pasi gjatë periudhave të tilla procedurat e prokurimeve publike janë më të shumta e të nxituara dhe monitorimi i transparencës nga aktorë të ndryshëm krijon presion që njësitë e vetëqeverisjes vendore të jenë më të përgjegjshme për të publikuar çdo procedurë si dhe për të ruajtur besimin e publikut.

1.3.1. Monitorimi i të drejtës së informimit nga aktorët jo publikë

Njësitë e qeverisjes vendore kanë qenë objekt i monitorimeve në fusha të ndryshme si transparenca, cilësia e shërbimeve apo mbikëqyrja e vendimmarrjes, studime të cilat janë realizuar në pjesën më të madhe të rasteve nga aktorë të shoqërisë civile. Objekt i këtyre monitorimeve ka qenë dhe vlerësimi i nivelit të transparencës në nivel vendor. Këto monitorime kanë nxjerrë në pah performancën e institucioneve vendore, arritjet, por njëkohësisht edhe sfidat dhe barrierat e hasura, duke i krahasuar ato me standardet e kërkuara. Një pjesë e mirë kanë ofruar një qasje krahasimore të bashkive në lidhje me nivelin e transparencës vendore duke hedhur dritë mbi vlerësimin e tregueseve të transparencës në terren dhe online.

Sipas raportit të monitorimit "Pushteti Vendor nën Lentën e të Drejtës për Informim" përgatitur nga BIRN Albania, nga vlerësimi krahasues i treguesit të transparencës në terren dhe online për 61 bashkitë e vendit për vitin 2019, Bashkia Shkodër renditej e para në listë me nivel transparence proaktive online 74%. Edhe pse gjatë monitorimit online rezultoi se numri i bashkive që kanë një faqe zyrtare interneti është rritur nga 40 në 2017 në 61 në 2019 – duke përfshirë të gjithë njësitë e qeverisjes vendore në vend, transparenca mesatare e faqeve të monitoruara në vitin 2019 ka shënuar një rënie në krahasim me dy vjet më parë.²¹ I njëjti raport e rendit Bashkinë Berat në vendin e 54, duke e vlerësuar si një ndër bashkitë me nivel të ulët transparence nga monitorimi në terren (29%), ndërsa Bashkinë Mat në vendin e 61, duke e vlerësuar si bashkitë me nivel më të ulët të transparencës online (8%).

Bazuar në raportin kombëtar të monitorimit të kryer nga BIRN për vitin 2016 – 2017, "Pushteti Vendor nën Lentën e të Drejtës për Informim", Bashkia e Korçës renditet e para ndër të gjitha bashkitë për vitin 2017, me një nivel të transparencës prej 69% (BIRN, 2017).²² Kategoritë më transparente në Bashkinë e Korçës janë transparenca financiare, zbatimi i së drejtës për informim dhe publikimi i mbledhjeve dhe vendimeve të Këshillit Bashkiak. Për sa i përket

²⁰ Shehaj, A. dhe Totoni, L. (2021) Udhëzues për monitorimin qytetar të transparencës dhe llogaridhënies për njësitë e vetëqeverisjes vendore, Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim

²¹ <https://birn.eu.com/wp-content/uploads/2019/05/Pushteti-vendor-single-page-web-1.pdf>; <https://www.monitor.al/bashkite-bejne-hapa-pas-ne-nivelin-e-transparences-proaktive/>

²² BIRN Albania. (2017) Monitorimi 2017- Pushteti vendor nën lentën e të drejtës për informim <https://birn.eu.com/wp-content/uploads/2016/10/Pushteti-vendor-nen-lenten-e-te-drejtjes-per-informim.pdf>

nivelit të përgjithshëm të transparencës së 61 bashkive të monitoruara, në vendin e dytë renditej bashkia Shkodër, ndërkohë që bashkia Vlorë dhe Berat renditeshin në fund të listës për 2017. Gjithashtu në raport vihet re se midis vitit 2016 dhe vitit 2017 ka pasur një rritje në 26% të nivelit të transparencës për Bashkinë Tiranë, thuajse në të gjithë fushat e Programit të Transparencës. Ndërkohë që një ndër fushat e cila vijon të mbetet dhe në vitin 2017 me nivel të ulët të transparencës janë burimet financiare të Bashkisë Tiranë.

Qendra Res Publica, si një nga organizatat më aktive në fushën e të drejtës së informimit, ka publikuar vazhdimisht që prej 2015 raporte monitorimi mbi zbatimin e ligjit për të drejtën e informimit. Në raportin e 2019 “E drejta e Informimit 2019”, prezantohen rezultatet e performancës së 100 autoriteteve publike, lidhur me plotësimin dhe përditësimin e programeve të transparencës, publikimin dhe mirëmbajtjen e regjistrit për kërkesat dhe përgjigjet, sjelljen e institucioneve ndaj kërkesave për informacion, etj., përgjatë vitit 2019.²³ Përshtatja e programit të transparencës së bashkive si iniciativë e Komisionerit, përmendet si një praktikë pozitive e cila duhet të ndiqet edhe nga institucionet e tjera. Ndonëse, bashkitë e kanë detyrim miratimin e PT-së sipas modelit të ri, nga monitorimi i kryer nga Res Publica rezultoi se më pak se gjysma e tyre e kanë zbatuar këtë vendim. Ndër 100 institucionet e monitoruara, Bashkia Shkodër vlerësohet se ka realizuar një program transparence të plotë sipas standarteve të kërkuara.

Qendra Res Publica ka publikuar në shtator 2019 një raport kombëtar mbi Indeksin e Transparencës së pushtetit vendor, i cili ka për qëllim analizën e transparencës dhe identifikimin e shembujve më pozitivë dhe ato më negativë lidhur me nivelin e transparencën proaktive të njësive të vetëqeverisjes vendore. Sipas të dhënave të raportit rezultoi se Bashkia e Shkodrës renditet e para ndër të gjitha bashkitë për vitin 2019, me një nivel të pikëve prej 86 (Publeaks, 2019).²⁴ Kategoritë më transparente në Bashkinë e Shkodrës janë transparenca financiare, zbatimi i së drejtës për informim dhe publikimi i mbledhjeve dhe vendimeve të Këshillit Bashkiak.²⁵

Një studim tjetër i realizuar nga Qendra për Çështjet e Informimit Publik, INFOÇIP (2018), për implementimin e ligjit 119/2014 “Për të Drejtën e Informimit” në nivel të qeverisjes vendore, e ka vlerësuar Programin e Transparencës së bashkisë Shkodër si një ndër programet më të mira në Shqipëri për vitin 2018 pas bashkisë Korçë. Bashkia Gjirokastrë është vlerësuar si një ndër bashkitë me progres të ngadaltë në lidhje me zbatimin korrekt të kuadrit ligjor rregullator në lidhje me aksesin në informacion.²⁶ I njëjti raport monitorimi realizuar nga INFOÇIP, në 2017 e ka vlerësuar Bashkinë Korçë si një ndër bashkitë më transparente në Shqipëri për vitin 2017, bazuar në pesë tregues 1) Pasja e një faqe interneti zyrtare; 2) Regjistri

²³ Matlija, D., dhe Dule, I. (2019). E drejta e Informimit 2019. Kur Komisioneri për të Drejtën e Informimit reduktohet në monitorues.... Tiranë: Qendra “Res Publica” <http://www.respublica.org.al/wp-content/uploads/2020/01/E-drejta-e-informimit-2019-Res-Publica-web.pdf>

²⁴ Publeaks 2019 Gara e Transparencës <https://www.publeaks.al/renditja-e-institucioneve/>

²⁵ Qendra Res Publica (2019) Monitorimi 2018-2019-indeksi i Transparencës, pjesë e projektit “Rritja e aksesit të gazetarëve investigues në informacionin zyrtar”

²⁶ INFOÇIP (2019) Monitorimi 2019-Implementimi i të drejtës së informimit nga bashkitë e Shqipërisë. Tiranë; <https://www.infocip.org.al/wp-content/uploads/2018/09/Monitorimi-INFOCIP-2018-E-DREJTA-E-INFORMIMITNE-61BASHKI.pdf>

i pyetjeve dhe përgjigjeve; 3) Koordinatorin për të drejtën e informimit; 4) Publikimi i vendimeve të Këshillit Bashkiak; 5) Hartimi dhe publikimi i programit të transparencës (INFOÇIP, 2017).²⁷

Gjithashtu, Udhëzuesi mbi Transparencën dhe Pjesëmarrjen Qytetare në Shqipëri, hartuar nga Kongresi i Autoriteteve Vendore dhe Rajonale të Këshillit të Evropës dhe organizata Partnerët Shqipëri për Ndryshim dhe Zhvillim më (2018), e kategorizon Bashkinë Korçë si një ndër bashkitë më progresive dhe shembull praktikave të mira për zbatimin korrekt të kuadrit ligjor rregullator në lidhje me aksesin në informacion. Disa nga kategoritë më transparente në Bashkinë e Korçës janë transparenca financiare, zbatimi i së drejtës për informim dhe publikimi i mbledhjeve dhe vendimeve të këshillit bashkiak. Bashkia Fier vlerësohet si një ndër bashkitë me praktikën më të mirë në lidhje me analizën e sistemit të menaxhimit të financave publike, i cili lidhet me përmirësimin e standardeve të llogaridhënies dhe transparencës financiare. I njëjti studim, e vlerëson Bashkinë e Elbasanit si një ndër bashkitë më progresive në lidhje me praktikën e mira mbi procesin e zbatimit të buxhetimit me pjesëmarrje. Bashkia e Elbasanit renditet si një nga bashkitë e para që kanë zbatuar buxhetimin me pjesëmarrje që nga viti 2004.²⁸

Organizata Civil Rights Defenders publikoi në 2021 raportin rajonal me fokus Ballkanin Perëndimor “Efektiviteti i Institucioneve Kombëtare të të Drejtave të Njeriut”²⁹ i cili përfshiu edhe Shqipërinë. Ndër të tjera, ky raport thekson nevojën e institucioneve të pavarura në Shqipëri, ndër to edhe Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale për të përmirësuar efektivitetin e veprimtarisë së tyre, duke punuar për zbatueshmëri më të lartë të rekomandimeve nëpërmjet ndjekjes sistematike të rasteve, hartimit të strategjive institucionale të komunikimit, inicimit të hulumtimeve për çështje të rëndësishme të të drejtave të njeriut, përshtatjes së formateve të kërkesave dhe ankesave për persona me nevojë të veçanta etj.

Studime dhe monitorime të tjera janë kryer gjatë periudhës 2019-2020, kur Shqipëria u përball me dy situata fatkeqësish natyrore, tërmetin e nëntorit 2019 dhe pandeminë COVID-19 në 2020, të cilat ndikuan tek vështirësimi i aksesit në informacion. Studimet e këtyre periudhave kanë rëndësi të veçantë, pasi transparenca dhe informacioni marrin vlerë të shtuar në kohë krizash dhe është shumë e rëndësishme që gazetarët, mjekët, aktivistët e shoqërisë civile dhe qytetarët në përgjithësi të jenë në gjendje të kritikojnë autoritetet dhe të monitorojnë reagimin e tyre ndaj krizës. Sipas raporteve të shoqërisë civile, institucionet e ulën transparencën pas tërmetit dhe gjatë pandemisë COVID-19, punuan me staf të reduktuar dhe shpesh nuk patën infrastrukturën e nevojshme për t’ju përgjigjur situatës së krijuar. Sipas Portës Vendore³⁰, bashki si Durrësi, Tirana, Kruja apo Ministria e Brendshme dhe ajo e Arsimit nuk iu përgjigjën kërkesave për informacion gjatë periudhës që pasoi tërmetin e nëntorit 2019, duke lënë pa përgjigje pyetje me interes publik për ditët që po kalonte vendi pas

²⁷ INFOCIP 2017 Monitorimi 2017-Implementimi i të drejtës së informimit nga Bashkitë e Shqipërisë. Tiranë

²⁸ SHQIPËRIA Udhëzues mbi Transparencën dhe Pjesëmarrjen Qytetare. 2018

²⁹ Xhaho, A. (2021) “Effectiveness of NHRIs WB Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo” Civil Right Defenders

³⁰ Emiri, G. (2020) “Institucionet ulën transparencën dhe kufizuan informacionet pas tërmetit dhe gjatë pandemisë së COVID-19” Aksesuar tek Porta Vendore <https://portavendore.al/2020/07/19/institucionet-ulen-transparencen-dhe-kufizuan-informacionet-pas-termetit-dhe-gjate-pandemise-se-covid-19/>

lëkundjeve sizmike që lanë pas 51 viktime. Ndërsa sipas raportit të Qendrës Res Publica “E drejta e informimit gjatë fatkeqësive natyrore në Shqipëri”, gjatë 2020 transparenca reaktive ka rënë me 15%, informacioni i dhënë gjatë pandemisë ka qenë kryesisht i centralizuar nga qeveria³¹ dhe për rrjedhojë, mundësitë e gazetarëve dhe organizatave të shoqërisë civile për të monitoruar kanë qenë të kufizuara.

Në lidhje me transparencën e përgjithshme të institucioneve gjatë pandemisë, në monitorimin e bërë nga Bashki të Forta vlerësohet praktika e disa bashkive për transmetimin e drejtpërdrejtë të mbledhjeve të Këshillit Bashkiak³², por nga ana tjetër, kjo ka munguar në bashkinë më të madhe në vend, atë të Tiranës.³³ Sipas monitorimit të kryer nga Qëndresa Qytetare³⁴, këto vendime të Bashkisë Tiranë janë marrë pa zhvilluar konsultime me qytetarët dhe projekt-vendimet nuk janë publikuar para miratimit, siç parashikon ligji për përvetëqeverisjen Vendore. Së fundmi, sipas raportit “Vlerësimi i të Drejtave të Njeriut dhe Shtetit të së Drejtës teksa Shqipëria kryeson OSBE”, institucionet qendrore më të rëndësishme në menaxhimin e situatës së pandemisë, nuk kanë qenë transparente dhe e kanë bërë të vështirë që gazetarët/organizatat e shoqërisë civile të monitorojnë, kontrollojnë faktet apo të investigojnë.³⁵

II. Metodologjia

Ky raport monitorimi ofron një qasje krahasimore të transparencës proaktive të 12 bashkive qendër qarku, përmes monitorimit të Programeve të Transparencës të publikuar në faqet e internetit. Instrumenti bazë për monitorimin e Programit të Transparencës është Sistemi i Matjes së Transparencës dhe Llogaridhënies i hartuar nga Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim (IDM), në kuadër të projektit “Konsolidimi i Reformës Administrative dhe Territoriale – STAR 2”. Ai shoqëron Programin e Transparencës së bashkive dhe lehtëson ofrimin e dhënies së informacionit me interes publik në kohë dhe mënyrë efektive, duke kontribuar në zbatimin e legjislacionit mbi të drejtën e informimit dhe konsultimit publik në nivel vendor. Sistemi i Matjes ka për qëllim të realizojë një vlerësimin objektiv të të gjithë dokumentacionit që duhet të publikohet në Programin e Transparencës, sipas parashikimeve të nenit 7 të ligjit Nr. 119/2014 “Për të drejtën e informimit” të grupuar në 7 fusha kryesore. Për secilën prej fushave të mësipërme është detajuar lista e dokumenteve, si dhe baza ligjore e rregullatore përkatëse. Në mënyrë të detajuar lista e dokumentacionit që duhet të publikohet në programin e transparencës, gjendet në Aneksin 3. Secila fushë është ndarë në

³¹ Matlija, D. (2021) “E drejta e informimit gjatë fatkeqësive natyrore në Shqipëri”, Civil Rights Defenders

³² Bashki të Forta (2020) “Për një qeverisje funksionale në përgjigje të sfidës covid-19 në bashkëpunim me komunitetet vendore” <http://bashkiteforta.al/wp-content/uploads/2020/06/Raporti-Javor-19Maj-3Qershor.pdf>

³³ Gjerani, E. (2020) “Transparenca e bashkive gjatë Pandemisë – Presioni i Shoqërisë Civile dhe Medias lokale dhe efektet e saj”, aksesuar tek Porta Vendore <https://portavendore.al/2020/08/07/transparenca-e-bashkive-gjate-pandemise-presioni-i-shoqerise-civile-dhe-medias-lokale-dhe-efektet-e-saj/>

³⁴ Qëndresa Qytetare (2020) “Raport informues: Vendimmarrja e Këshillit Bashkiak Tiranë gjatë situatës së COVID” <https://qytetarin.com/wp-content/uploads/2020/06/final.pdf>

³⁵ Krasniqi, A. Metalla, A. Bozo, A. Likmeta, B. Skendaj, E. Cukaj, I. Voko, K. Reçi, M. Shehu, R. (2021) “Vlerësimi i të Drejtave të Njeriut dhe Shtetit të së Drejtës teksa Shqipëria kryeson OSBE” <https://ahc.org.al/wp-content/uploads/2021/01/Vleresimi-i-te-Drejtave-te-Njeriut-dhe-Shtetit-te-se-Drejtës-teksa-Shqiperia-kryeson-OSBE-ne.pdf>

nënfusha dhe për secilën nënfushë janë përcaktuar indikatorët përkatës. Indikatorët treguesit janë përzgjedhur duke u bazuar në përgjegjësitë, kompetencat, funksionet, dhe procedurat përkatëse të njëjësive të vetëqeverisjes vendore që përcaktohen në kuadrin ligjor në fuqi. Në total, për 7 fushat ka 147 indikatorë të cilët kanë të gjithë të njëjtën peshë. Duhet theksuar se Programi i Transparencës mund të rishikohet një herë në pesë vjet, ndërsa përditësimi i tij duhet të bëhet rregullisht.

Në tabelën e mëposhtme paraqitet numri i indikatorëve dhe pikëve për secilën nga 7 fushat e programit të transparencës:

Tabela 1. Numri i indikatorëve dhe pikëve për 7 fushat e programit të transparencës

Fusha	Nënfusha	Indikatorë	Pikë
I: Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë	4	32	64
II: Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare	10	29	58
III: Kërkesat për informim	8	23	46
IV: Shërbimet që ofron bashkia	3	15	30
V: Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore	1	6	12
VI: Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje	9	32	64
VII: Informacion tjetër	4	10	20

Secili indikator paraqet një dokument apo informacion i cili duhet të publikohet nga bashkitë dhe të jetë lehtësisht i aksesueshëm për qytetarët. Gjithashtu, indikatorët synojnë të masin nivelin e transparencës së bashkive, si dhe shërbejnë për të vlerësuar gatishmërinë e zyrtarëve vendorë për të qenë të hapur ndaj qytetarëve dhe gjithëpërfshirës në vendimmarrje. Çdo indikator mund të vlerësohet me 0, 1 dhe 2 pikë, në bazë të sasisë dhe cilësisë së informacionit që rezulton në lidhje me të nga monitorimi. Bazuar në pikëzimin e çdo indikatorit llogaritet shuma totale e vlerësimit për secilën bashki. Duke përdorur tabelën e shkallëzuar në kuantile të Sistemit të Matjes së Transparencës dhe Llogaridhënies, bëhet specifikimi relativ i shkallës së transparencës dhe llogaridhënies në njësinë përkatëse. Në tabelën e mëposhtme është paraqitur një ndarje e niveleve të transparencës në 5 grupime të mëdha: 1. Transparenca e ulët; 2. Transparenca pjesërisht e ulët; 3. Transparenca mesatare; 4. Transparenca pjesërisht e lartë; 5. Transparenca e lartë.

Tabela nr. 2: Kategoritë e transparencës

Pikët totale	Kuantilet në bazë të pikëve totale	Kategoria e performancës
Kuantil 1 (0-59 pikë)	0-20%	Transparenca e ulët
Kuantil 2 (60-118 pikë)	20-40%	Transparenca pjesërisht e ulët
Kuantil 3 (119-177 pikë)	40-60%	Transparenca mesatare
Kuantil 4 (178-235 pikë)	60-80%	Transparenca pjesërisht e lartë
Kuantil 5 (236-294 pikë)	80-100%	Transparenca e lartë

Edhe pse nisma në fjalë për monitorimin e transparencës dhe llogaridhënies, përmes përdorimit të një sistemi të unifikuar siç është sistemi i matjes së TLL (Transparencës dhe Llogaridhënies), synon të replikohet gjerësisht edhe në bashkitë e tjera, duhet të konsiderojmë që instrumenti vlerëson vetëm transparencën proaktive të institucionit. Ky lloj vlerësimi nuk merr përsipër të vlerësojë transparencën në terren apo shkallën e gatishmërisë së bashkive (kohëzgjatjen, ndërveprimin me institucionin, etj.) për të dhënë informacion përmes kërkesave për informim (informimi aktiv). Për një qasje më gjithëpërfshirëse të vlerësimit të TLL në tërësi, sugjerohet edhe vlerësimi i transparencës reaktive, pasi ajo ofron pamjen më të gjerë dhe të plotë të hapjes së institucionit ndaj publikut. Ky ushtrim nuk i shërben vetëm bashkisë, por edhe aktorëve të shoqërisë civile, të cilët kanë një rol kryesor në nxitjen e nismave të ngjashme që promovojnë transparencën dhe llogaridhënien në nivel vendor.

Një tjetër implikim i metodologjisë është përzgjedhja e kampionit të bashkive i cili është bazuar në përzgjedhjen e 12 bashkive qendër qarku dhe jo me indikatorë të tjerë si psh. madhësia e bashkisë.

Nga 12 bashkitë e monitoruara në total, dy bashki (Bashkia Gjirokastrë dhe Bashkia Berat) nuk kanë të publikuar në webfaqen e tyre një Program Transparence sipas modelit të miratuar. Megjithatë, ekspertët e monitorimit kanë vlerësuar nivelin e transparencës së informacionit i cili është publikuar online në webfaqen e bashkisë. Një analizë e përmbledhur e monitorimit të transparencës online të këtyre dy bashkive gjendet në shtojcën 1 të këtij studimi.

III - Raportimi i gjetjeve

Çdo autoritet publik është i detyruar sipas Ligjit 119/2014 “Për të drejtën e Informimit”, të publikojë pa kërkesë në faqen e tij të internetit një numër të konsiderueshëm kategorish informacioni duke i publikuar në rubrikën e “Programit të Transparencës” (PT). Me anë të PT, autoritetet vendore duhet të marrin në konsideratë interesin më të lartë të komunitetit, veçanërisht për të siguruar akses maksimal në informacionin në dispozicion të publikut, dhe të bëjnë publik sa më shumë informacion që të jetë e mundur, në mënyrë që të zvogëlohet nevoja për kërkesa individuale për informacion. Informacioni duhet të jetë në format lehtësisht të kuptueshëm dhe i aksesueshëm, si dhe të organizohet sipas kategorive të informacionit të përcaktuar në ligj.

Nga 12 bashki të monitoruara në total, vetëm 10 prej tyre kishin miratuar dhe bërë publik një Program Transparence sipas modelit të miratuar nga Komisioneri. Këto dy bashkitë që nuk kishin publikuar një Program Transparence, Bashkia e Beratit dhe Gjirokastrës, u monitoruan vetëm informacionet e publikuara në websitet e tyre. Për këtë arsye gjetjet nga këto dy monitorime do të analizohen veçmas në shtocën 1.

Në bashki të ndryshme, Programi i Transparencës është paraqitur në forma të ndryshme. Në disa bashki, si psh. Shkodra, Dibra apo Vlora, PT është vendosur në një rubrikë të posaçme, lehtësisht të dallueshme sapo klikohet në faqen kryesore të bashkisë. Ndërkohë, vendosja e një tablele me përmbajtje automatike sapo klikohet rubrika, si në rastin e Dibrës, e lehtëson kërkimin e informacionit. Është pozitiv fakti që në një pjesë të mirë të bashkive informacioni

i publikuar është i aksesueshëm dhe lehtësisht i përdorshëm, pasi mund të kopjohet, përpunohet (kur është në word) shkarkohet dhe të printohet. Një tjetër element pozitiv i vënë re është publikimi i broshurave në lidhje me informimin në distancë në kushtet e pandemisë COVID-19, si në rastin e bashkisë Shkodër apo vendosja e një mesazhi me këshilla anti-covid që shfaqet automatikisht në ekran sapo futesh në webfaqen e bashkisë Tiranë. Përveç kësaj, bashkia Tiranë ka një rubrikë të posaçme për emergjencat civile me këshilla për rastet e tërmeteve dhe përmytjeve, si dhe një rubrikë të posaçme me përditësime rreth situatës së pademisë COVID-19. Nga ana tjetër, bashkia Durrës ka shfaqur në krye të faqes numrat e kontaktit për qytetarët që kanë nevojë për ndihmë në lidhje me COVID-19. Është pozitiv fakti që këto informacione edhe pse nuk janë të detyrueshme, janë publikuar me iniciativë nga bashkitë për t'ju përgjigjur nevojave dhe shqetësimeve më aktuale të qytetarëve që lidhen me situatat e emergjencave që ka kaluar vendi.

Përveç mënyrës së paraqitjes, edhe mënyra e organizimit të PT ndryshon nga një bashki në tjetrën, psh. në Bashkinë e Korçës, gjenden të mirë organizuara të gjithë rubrikat dhe nënrubrikat e PT ndërsa nga ana tjetër, ka bashki që e kanë vendosur PT si nënrubrikë në rubrika të tjera me emra të ndryshëm. Për shembull në rastin e bashkisë së Elbasanit dhe Fierit, PT gjendet nën rubrikën "Shërbimet", në bashkinë e Kukësit dhe Tiranës gjendet nën një rubrikë që quhet "Zëri yt" dhe në bashkinë e Durrësit PT gjendet në një rubrikë që quhet "Qyteti dhe qytetarët". Mungesa e një modeli standart e vërshtirëson gjetjen e informacionit për qytetarët që nuk mund të orientohen shumë mirë në website. Problematikë tjetër është që një pjesë e informacioneve ekzistojnë vetëm si tituj dhe rezultojnë bosh kur klikohen, p.sh në bashkinë Kukës.

Nga monitorimi i dokumentacionit të publikuar në Programin e Transparencës në 10 bashki të vendit, rezultoi që një bashki i përket kategorisë "Transparencë e ulët" (Kukës), një prej tyre i përket kategorisë "Transparencë pjesërisht e ulët" (Vlorë), katër prej tyre i përkasin kategorisë "Transparencë mesatare" (Dibër, Lezhë, Tiranë, Elbasan), tre bashki i përkasin kategorisë "Transparencë pjesërisht e lartë" (Durrës, Korçë, Fier) dhe vetëm një bashki i përket kategorisë "Transparencë e lartë" (Shkodër). Bashkia me numrin më të lartë të pikëve është Bashkia Shkodër, ndërsa ajo me numrin më të ulët të pikëve është Bashkia Kukës.

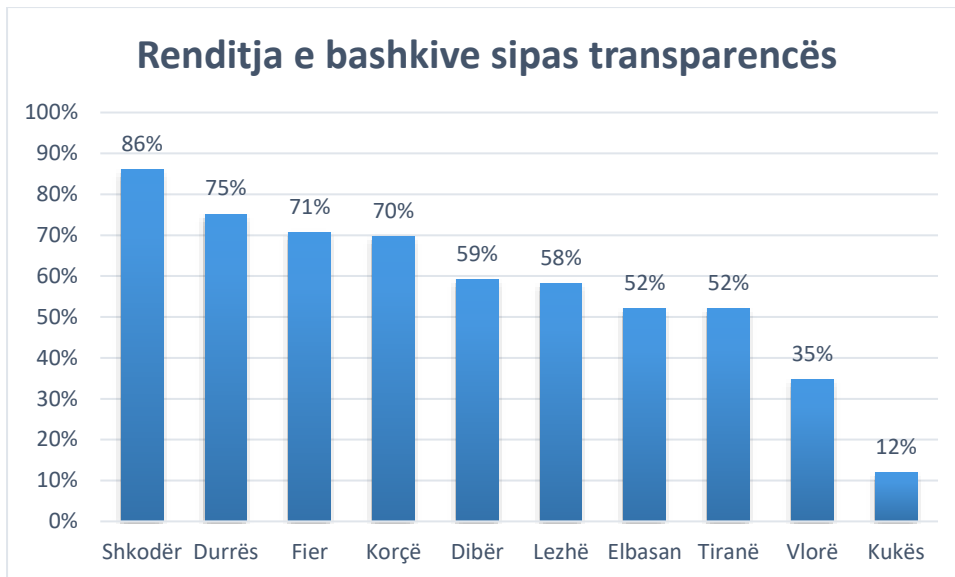

Figura 2. Renditja e bashkive sipas përqindjes së transparencës

Fusha I - Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë

Për vlerësimin e fushës së parë “Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë” janë monitoruar 4 nënfusha me 32 indikatorë. Informacioni në këtë fushë nuk është i natyrës sensitive dhe i shërben qytetarit për të njohur më mirë institucionin e bashkisë, mënyrën se si është e organizuar nga pikëpamja administrative-territoriale por edhe në nivel të brendshëm, duke i ofruar informacion mbi kompetencat dhe detyrat e organeve të bashkisë dhe administratës, punonjësit etj. Një element shumë i rëndësishëm i kësaj fushe është informacioni që i lejon qytetarët dhe grupet e interesit të ndjekin dhe monitorojë veprimarinë vendimmarrëse të organeve të bashkisë, p.sh duke patur akses tek projekt-vendimet e Këshillit të Bashkisë para miratimit, kalendari i mbledhjeve, rendi i ditës etj. Përveç këtyre, kjo fushë është me rëndësi edhe për aspektin praktik dhe orientues të saj, i cili përfshin oraret e pritjes për qytetarët, adresat postare apo elektronike të institucionit apo procedurën e depozitimit të kërkesave, ankesave, sinjalizimeve apo vërejtjeve. Këto të fundit janë të rëndësishme për raportimin e veprimeve apo praktika të dyshuara të korrupsionit.

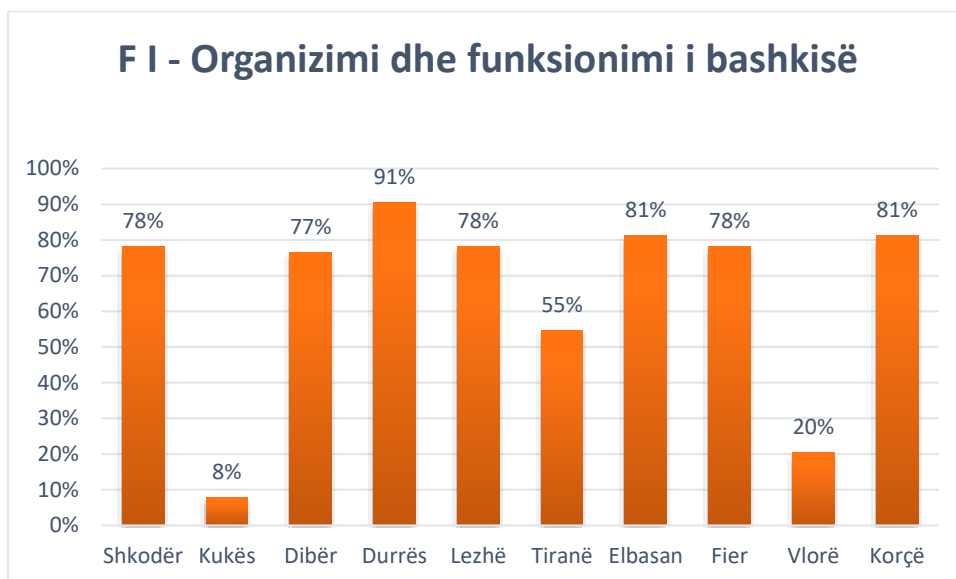

Figura 3. Fusha I - Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë

Në këtë fushë, shumica e bashkive, me në krye atë të Durrësit, kanë vënë në dispozicion informacion në nivel relativisht të lartë. Nga ana tjetër, janë bashkitë Kukës dhe Vlorë të cilat bien në sy për nivelin më të ulët të pikëve në këtë fushë. Në bashkinë e Kukësit mungojnë edhe informacione bazike si të dhëna mbi ndarjen ndarjen administrativo-territoriale të bashkisë apo detyrat dhe kompetencat e kryetarit të bashkisë, ndërsa në Vlorë, ndër të tjera mungojnë të gjithë indikatorët e nënfushës mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë. Niveli mesatar i transparencës për të 10 bashkitë e monitoruara është 65.63%, ose transparencë pjesërisht e lartë. Kjo është fusha e dytë më transparente për bashkitë e monitoruara.

Në nënfushën e parë **“Organizimi administrativo-territorial, misioni dhe funksionet”**, është pozitive që shumica e bashkive (8/10) kanë shënuar maksimumin e pikëve, përveç bashkisë së Kukësit, ku informacioni mungon plotësisht dhe bashkisë Fier, e cila në këtë fushë nuk e ka të plotë informacionin mbi detyrat e njësive administrative.

Edhe në nënfushën e dytë “Organet e Bashkisë”, bashkia e Durrësit ka shënuar numrin maksimal të pikëve, ndërsa Bashkia e Vlorës dhe e Kukësit kanë pikë minimale. Në nivel të lartë pikësh në këtë fushë shfaqen edhe bashkitë Korçë, Lezhë, Elbasan. Është pozitiv fakti që disa bashki e kanë organizuar informacionin në disa seksione si qyteti, njësitë apo rajonet dhe kanë paraqitur një organogramë të mirëstrukturuar, si dhe kanë mundur që dokumentet të jenë lehtësisht të aksesueshme dhe të përdorshme. Ndërsa disa problematika që janë vënë re, kanë të bëjnë me mungesën linqeve apo vendosjen e linqeve të pa përditësuara, si dhe me paraqitjen e informacionit në gjuhë të vështirë teknike që nuk është e kuptueshme për këdo. Tre indikatorët e parë në lidhje me Këshillin e Bashkisë, përbërja dhe strukturat, detyrat dhe kompetencat si dhe rregullorja, janë të plotësuar me informacion në shumicën e bashkive përveç bashkisë së Kukësit dhe Vlorës, ku këto mungojnë ose nuk janë të plotë dhe bashkisë së Fierit ku informacioni për rregulloren nuk është i plotë. Bashkitë e tjera kanë maksimumin e pikëve në këto 3 indikatorë. Por, situata nuk paraqitet po aq pozitive

kur bëhet fjalë për indikatorët pasues të cilët janë më të rëndësishëm dhe lidhen me mundësinë për tu informuar paraprakisht për veprimtarinë vendimmarrëse të Këshillit të Bashkisë. Kalendarit i mbledhjeve të Këshillit të Bashkisë nuk është i publikuar në gjysmën e bashkive, ndërsa vetëm 4 bashki kanë informacion të plotë. Njoftimet e mbledhjeve të Këshillit të Bashkisë janë të plota vetëm në bashkitë Durrës, Lezhë dhe Fier, ndërsa në të gjithë bashkitë e tjera ky informacion mungon ose është i paplotë. Në bashkinë e Dibrës, informacionet për mbledhjet e Këshillit të Bashkisë apo rendin e ditës publikohen në kanale të tjera si p.sh facebook, por kjo nuk e përjashton bashkinë nga detyrimi për ta publikuar këtë informacion në Programin e Transparencës. Informacioni për rendin e ditës mungon në pjesën dërrmuese të bashkive (7/10), është i plotë vetëm në bashkinë e Lezhës dhe Durrësit, dhe i pjesshëm në bashkinë e Fierit. Projekt-vendimet në proces shqyrtimi nga Këshilli i Bashkisë janë të publikuara vetëm në 4 bashki (Shkodër, Durrës, Lezhë, Korçë) dhe mungojnë në të gjithë të tjerat. Edhe publikimi i procesverbaleve të mbledhjeve të Këshillit të Bashkisë shfaqet problematik, dhe është i plotë vetëm në 3/10 bashki. Kjo mungesë informacioni dhe transparence në shumicën e bashkive të monitoruara në lidhje me veprimtarinë vendimmarrëse të Këshillit të Bashkisë, duke përfshirë mbledhjet, rendin e ditës dhe projekt-vendimet, e vështirëson dhe e kufizon mundësinë për monitorim dhe konsultim paraprak të grupeve të interesit dhe qytetarëve. Mos publikimi i projekt-akteve është jo vetëm në shkelje të Ligjit për të Drejtën e Informimit, por edhe Ligjit për Vetëqeverisjen Vendore dhe Ligjit për Konsultimin Publik.

Ligji për Vetëqeverisjen Vendore kërkon që mbledhjet e Këshillit të Bashkisë të jenë të hapura për publikun dhe njoftimi për mbledhjet të bëhet paraprakisht në një mënyrë sa më të aksesueshme.³⁶ Nga ana tjetër, mos-publikimi i projekt-vendimeve për konsultim, është në shkelje edhe të Ligjit për Konsultimin Publik i cili kërkon që informacioni për projekt-aktet të bëhet publike në të gjitha fazat.³⁷ Nga ana tjetër, një indikator ku shumica e bashkive kanë performuar mirë është ai i publikimit të vendimeve, urdhëresave dhe urdhrave me karakter normativ. Publikimi i tyre është i plotë në 8/10 bashki, ndërsa mungon plotësisht në bashkitë e Kukësit dhe Vlorës. Pra, duket që bashkitë zgjedhin t'i publikojnë vendimet e Këshillit të Bashkisë vetëm kur janë përfundimtare, dhe jo në fazën kur janë projekt-vendime dhe mund t'i nënshtrohen debatit dhe konsultimit publik. Mangësi paraqesin vendimet, urdhëresat dhe urdhrat me karakter normativ të Kryetarit të Bashkisë, të cilët janë të publikuar plotësisht vetëm në gjysmën e bashkive të monitoruara. Ndërsa informacioni për procedurat e zgjedhjes së kryetarit të Bashkisë mungon në 3 bashki, është i pa plotë në një bashki dhe i plotë tek bashkitë e tjera. Informacione të tjera në lidhje me kryetarin e bashkisë si detyrat dhe kompetencat (7/10) apo të dhënat për arsimin, kualifikimet dhe pagën e kryetarit (6/10) janë të plota në shumicën e bashkive. Është shqetësuese që në 6 bashki mungon edhe një informacion elementar dhe orientues për publikun siç është ai i orarit të pritjes për qytetarët. Situata është më pozitive sa i përket informacionit për adresën postare/elektronike i cili mungon vetëm në 2 bashki, por jo tek të tjerat.

Në nëfushën e tretë "Administrata e bashkisë" bashkitë me numrin më të lartë të pikëve janë Dibra dhe Fieri ndërsa bashkitë me numrin më të ulët të pikëve janë Kukësi dhe

³⁶ Ligj Nr.139/2015 datë 17.12.2015 Për vetqeverisjen vendore, neni 17

³⁷ Nr. 146/2014 Për Njoftimin dhe Konsultimin Publik, neni 5

Vlora. Informacioni për strukturën organizative dhe numrin punonjësve (9/10) dhe rregullorja e organizimit dhe funksionimit të administratës (8/10) janë publikuar të plotë në pjesën dërrmuese të bashkive. Sa i përket strukturës së pagave, 2/10 bashki nuk kanë fare informacion ndërsa 4/10 nuk e kanë informacionin të plotë. Detyrat e administratës së njësive administrative janë të publikuara në mënyrë të plotë në 6 bashki. Problematik paraqitet edhe informacioni për organizimin dhe funksionimin e njësive në varësi, i cili në 3 bashki mungon plotësisht, dhe në 3 të tjera është i paplotë. Bie në sy fakti që në këtë indikator, edhe pse nuk përbën informacion të ndonjë natyre sensitive, ka shënuar 0 pikë edhe bashkia më transparente, ajo e Shkodrës. Njoftimi mbi vendet e lira të punës dhe procedurat e rekrutimit është i plotë vetëm në 6/10 bashki. Po ashtu vetëm gjysma e bashkive kanë publikuar informacion të plotë për adresën postare dhe elektronike të zyrave të bashkisë/njësive administrative/njësive në varësi të saj. Ndërsa 4 bashki nuk kanë fare informacion të publikuar për drejtuesit e zyrave, njësive administrative dhe njësive të varësisë dhe 2 bashki e kanë informacionin të paplotë.

Në nëfushën e katërt “Procedurat e bërjes së kërkesave, ankesave dhe vërejtjeve lidhur me veprimet ose mosveprimet e organeve dhe administratës” është pozitive që tre bashki kanë shënuar pikët maksimale, përkatësisht Durrësi, Elbasani dhe Korça. Ndërkohë bashkitë me performancën më të dobët këtu janë ajo e Vlorës, Tiranës, dhe Kukësit. Informacioni mbi procedurën për të bërë kërkesa, ankesa, vërejtje dhe sinjalizime ndaj organeve të bashkisë është i plotë në një pjesë të konsiderueshme të bashkive (6/10), mungon plotësisht në bashkitë Kukës dhe Vlorë, dhe është i pjesshëm në Bashkitë Tiranë dhe Lezhë. Ky indikator ka shënuar pikën e vetme të bashkisë Tiranë në këtë nëfushë, dhe është për tu theksuar që në praktikë informacioni (i pjesshëm) i dhënë në këtë rast mbi procedurën, nuk i shërben publikut kur mungojnë të gjithë informacionet e tjera, dhe mbi të gjitha mungon adresa postare/elektronike ku duhet dërguar kërkesa/ankesa/vërejtja. Rregullorja e brendshme për procedurën e shqyrtimit të hetimit administrativ të sinjalizimit dhe mekanizmat e mbrojtjes së konfidencialitetit është publikuar e plotë vetëm në 2/10 bashki ndërkohë që informacioni mbi njësinë përgjegjëse që regjistron, heton administrativisht dhe shqyrton sinjalizimet është i plotë vetëm në gjysmën e bashkive. Nga ana tjetër, 4 bashki nuk kanë publikuar adresën postare/elektronike për depozitimin e kërkesave, ankesave, sinjalizimeve apo vërejtjeve duke u mohuar qytetarëve mundësinë praktike për të dërguar një kërkesë apo ankesë, ndërsa 6 prej tyre kanë informacion të plotë ose të pjesshëm mbi afatet dhe mënyrat e kthimit të përgjigjeve në lidhje me kërkesat, ankesat apo vërejtjet. Këto indikatorë janë shumë të rëndësishëm për të informuar qytetarët mbi mënyrën si procedohet me kërkesat apo ankesat e tyre dhe mbi të gjitha, dhe janë të rëndësishëm për seriozitetin e procesit dhe nxitjen e besimit tek publiku. Sinjalizimi, është një nga instrumentet e luftës kundër korrupsionit dhe risku i korrupsionit rritet në ato raste kur denoncimi apo raportimi i akteve korruptive nga qytetarët nuk mbështetet apo nuk mbrohet nga institucionet shtetërore me anë të mekanizmave ligjorë dhe mjeteve konkrete. Për parandalimin e tij si fenomen ose për zvogëlimin e mundësive të ndodhjes, është shumë e rëndësishme pasja e strukturave dhe akteve të brendshme administrative dhe rregulluese, siç është edhe rregullorja e brendshme për procedurën e shqyrtimit të hetimit administrativ të sinjalizimit dhe mekanizmat e mbrojtjes së konfidencialitetit. Zbatimi i Ligjit për Sinjalizimin dhe Mbrojtjen e Sinjalizuesve në nivel kombëtar është jo i kënaqshëm. Në nivel vendor, zbatimi i

tij përballat me sfida të shtuara që lidhen me mungesën e besimit për ruajtjen e konfidencialitetit dhe frikën nga hakmarrja, pasi duke qenë se në komunitete të vogla njerëzit janë më të ekspozuar ndaj njëri-tjetrit dhe kjo ndikon në frenimin e tyre për të sinjalizuar raste korruptive.³⁸ Mungesa e besimit të publikut, e shoqëruar edhe me mungesë informacioni për këtë mekanizëm e cila është e dukshme në bashkitë e monitoruara (si për qytetarët ashtu edhe për vetë punonjësit e bashkive³⁹), si dhe vonesat në ngritjen e njësive të sinjalizimit në nivel vendor apo mungesa e akteve rregullatore, rezultojnë në një numër të ulët raportimesh i cili dëshmohet edhe në monitorimet e kryera nga Komiteti Shqiptar i Helsinkit.⁴⁰

Së fundmi, në këtë fushë, bie në sy që informacioni jo sensitiv dhe teorik si p.sh struktura organizative, është vënë në dispozicion në nivel të lartë, ndërsa informacione që mund të paraqesin më shumë interes si mbledhjet e Këshillit të Bashkisë, rregullorja për procedurën e shqyrtimit të hetimit administrativ të sinjalizimit dhe mekanizmat e mbrojtjes së konfidencialitetit, njësia përgjegjëse për sinjalizimet, janë të kufizuara. Gjithashtu edhe informacione praktike dhe thelbësore si adresa postare/elektronike e zyrave të bashkisë/njësive administrative/ njësive në varësi të saj, nuk vihen në dispozicion në nivel të kënaqshëm.

Fusha II - Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare

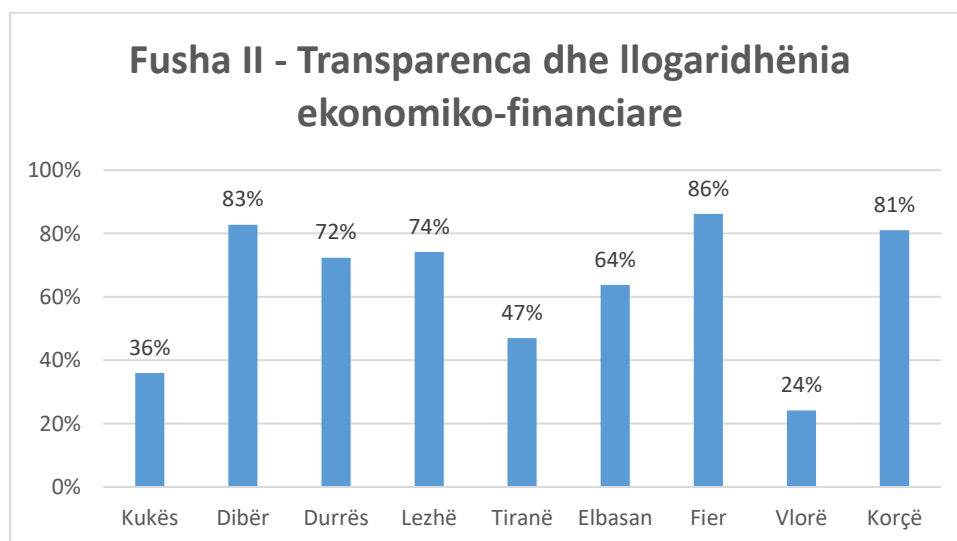

Figura 4. Fusha II - Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare

Në fushën e dytë “Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare” janë monitoruar 10 nënfusha me 29 indikatorë. Informacioni në këtë fushë, është shumë i rëndësishëm, pasi u mundëson qytetarëve të informohen mbi kapacitetet financiare të bashkisë së tyre, paketën fiskale të zbatueshme, planin e bashkisë për të përballuar

³⁸ <https://ahc.org.al/sinjalizuesit-apo-bilbilfryresit-instrumenti-ligjor-i-pashfrytezuar/>

³⁹ Planet e integritetit të Bashkisë Durrës, Elbasan dhe Gjirokastrë.

⁴⁰ Ibid.

vështirësi financiare, mënyrën si menaxhohen të ardhurat, nëse/sa nga këto të ardhura po përdoren për zhvillimin e qëndrueshëm, burimin e këtyre të ardhurave etj. Nga ana tjetër publikimi i programit buxhetor afatmesëm vendor në të gjitha fazat e tij para miratimit, është me shumë rëndësi që grupet e interesit të kenë mundësi të advokojnë për buxhetimin e duhur të një çështjeje/shërbimi të caktuar. Mbi të gjitha, transparencja dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare në përgjithësi, dhe sidomos në fushën e prokurimeve publike dhe menaxhimit të pronave dhe asetëve publike, është kyç në luftimit e korrupsionit në këto sektorë. Këto sektorë të veçantë mbartin ndërveprim me publikun dhe krijojnë mundësi për përfitime, favorizime dhe abuzime dhe mund të konsiderohen si “procese risku” në bashki. Këto risqe janë të lidhura me procese të tilla si prokurimi publik ku ndërveprimi publik dhe privat është shumë i lartë, procesi i menaxhimit dhe administrimit të pronave publike, i cili përfshin tjetërsimin e pronës publike, procese me funksione menaxheriale si menaxhimi financiar, procesi i mbrojtjes së territorit nga ndërtimet pa leje. Transparencja në këto fusha do të ndikonte pozitivisht edhe në besimin e publikut, i cili është i ulët - në Indeksin Botëror të Transparency International⁴¹ për Perceptimin e Korrupsionit, Shqipëria në 2020 u rendit në vend të 104/180. Shumica e dokumenteve në këtë fushë gjenden në formatin pdf, i cili lejon shkarkimin dhe kopjimin e informacionit. Megjithatë, shpesh vërehen dokumenta me një numër shumë të madh faqesh, gjë që mund të çojë në lodhje gjatë kërkimit të të dhënave.

Në vlerësimin e transparencës dhe llogaridhënies ekonomiko-financiare, disa bashki kanë shënuar një numër pikësh ndjeshëm më të ulët krahasuar me të tjerat, p.sh. Bashkia e Vlorës ka plotësuar vetëm 24% të indikatorëve, pasuar nga Bashkia e Kukësit me 36.2% dhe ajo e Tiranës me 47%. Është për tu nënvizuar që Bashkia e Tiranës, ajo me buxhetin më të lartë⁴², renditet ndër më pak transparente sa i përket çështjeve ekonomiko-financiare, duke shënuar pak diferencë me Bashkinë e Kukësit, e cila nga monitorimi rezultoi bashkia më pak transparente nga të gjitha. Ndërkohë për vetë bashkinë e Kukësit, është me interes për tu nënvizuar që fusha e transparencës ekonomiko-financiare është fusha ku kjo bashki ka performuar më mirë se në të gjithë të tjerat. Bashkia më transparente në këtë fushë rezulton Bashkia Shkodër. Përveç saj, nivel të lartë pikësh në këtë fushë kanë bashkitë e Dibrës, Fierit dhe Korçës. Indikatorët e kësaj fushe janë më teknikë se në fushën e parë, e për pasojë informacioni në Programin e Transparencës është më i komplikuar. Gjatë monitorimit janë vënë re dokumenta që nuk janë përshtatur për tu kuptuar lehtësisht nga qytetarët, dokumenta me një numër shumë të madh faqesh, gjë që mund të çojë në lodhje ose mbingarkesë mendore gjatë kërkimit të të dhënave.

Niveli mesatar i transparencës për të 10 bashkitë e monitoruara është 64.48%, ose transparencë pjesërisht e lartë. Kjo është fusha e tretë më transparente për bashkitë e monitoruara.

Në nëfushën e parë “Kalendari i programit buxhetor afatmesëm dhe i buxhetit vjetor”, të gjithë bashkitë, përveç asaj të Kukësit kanë paraqitur informacion të plotë.

⁴¹ Shih <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/alb>

⁴² Shih <http://financatvendore.al/buxhetet>

Programi Buxhetor Afatmesëm është një proces shumë i rëndësishëm për bashkitë, pasi ky dokument siguron mekanizmat e nevojshme përmes të cilave, objektivat prioritarë dhe strategjikë të identifikuar integrohen në procesin buxhetor. Publikimi i kalendarit vjetor për këtë proces, është hapi i parë i informimit të qytetarëve, të cilët duhet të përfshihen më tej në konsultime nëpërmjet buxhetimit me pjesëmarrje për të shprehur prioritetet e tyre për shpenzimet publike.

Në nënfushën e dytë “Paketa fiskale”, indikator i bazës së taksave dhe tarifave është i plotë në të gjitha bashkitë, përveç Tiranës. Informacioni për nivelin e taksave dhe tarifave është i plotë në 8/10 bashki, ndërsa mungon në atë të Kukësit dhe Tiranës. Përjashtimet dhe lehtësimet e subjekteve të caktuara janë të publikuara plotësisht në 7 bashki, ndërkohë që informacioni është i paplotë ose mungon tek të tjerat. Informacioni për afatet e pagesave mungon në 4/10 bashki dhe është i plotë tek të tjerat, ndërsa informacioni mbi gjokat dhe kamatëvonesat është i plotë vetëm në gjysmën e bashkive. Paraqitja e informacionit të paketës fiskale nuk përbën vështirësi për bashkitë, si dhe është në interesin e tyre që qytetarët të jenë të informuar dhe të shlyejnë rregullisht detyrimet e taksave dhe tarifave. Pavarësisht kësaj, shumë bashki kanë publikuar informacion të mangët.

Në nënfushën e tretë “Plani strategjik i zhvillimit të bashkisë”, informacioni për politikën për zhvillimin e qëndrueshëm është i plotë në 7/10 bashki, ndërkohë që mungon në 3 të tjerat, ndër të cilat edhe bashkia më transparente, ajo e Shkodrës. Dy indikatorët që lidhen me marrjen në konsideratë të nevojës dhe potencialeve të zhvillimit vendor (7/10) dhe paraqitjen e synimeve kryesore të fushave (8/10) janë të plotësuar në nivel të lartë. Identifikimi i veprimeve që duhen ndërmarrë duke parashikuar edhe kostot përkatëse dhe indikatorët i burimeve të financimit janë të plota, vetëm në 6/10 bashki. Plani strategjik i zhvillimit të bashkisë është shumë i rëndësishëm për zhvillimin e qëndrueshëm dhe ekonomik, çeshtjet e mjedisit, përmirësimin e infrastrukturës dhe shërbimeve etj. Prandaj, është pozitiv fakti që indikatorët e kësaj nënfushe janë plotësuar nga shumica e bashkive.

Në nënfushën e katërt “Programi buxhetor afatmesëm vendor”, është për tu vlerësuar që gjysma e bashkive kanë shënuar numrin maksimal të pikëve (Shkodër, Dibër, Durrës, Fier, Korçë). Ndërsa bashkitë Vlorë është vlerësuar me 0 pikë. Publikimi i këtij dokumenti në të gjitha fazat është shumë i rëndësishëm për konsultimin e publikut. Vihet re që bashkitë kanë qenë më diligjente në publikimin e dokumentit përfundimtar të PBA-së afatmesëm i cili mungon në vetëm 2/10 bashki, ndërsa dokumenti i parë i PBA-së mungon plotësisht në 3/10 bashki, dhe dokumenti i rishikuar mungon në 4/10 bashki. Për tu nënvizuar është Bashkia Kukës e cila ka publikuar vetëm dokumentin final dhe jo dokumentet në dy fazat e tjera.

Ndonëse në përgjithësi vihet re një dinamikë pozitive në publikimin e një informacioni të tillë nga bashkitë, gjuha teknike e përdorur dhe sasia e madhe e informacionit mund të vështirësojë marrjen e informacionit të duhur nga qytetarët që nuk janë të familjarizuar me një terminologji të tillë. Për të lehtësuar aksesin e informacionit tek një kategori më e gjerë e publikut, rekomandohet që bashkitë të krijojnë mundësinë e paraqitjes së informacionit në

mënyrë më interaktive. Këto platforma rrisin gjasat që bashkitë të jenë më transparente dhe gjithëpërfshirëse në vendimmarrje.⁴³

Në nënfushën e pestë "Buxheti vjetor", bashkitë kanë performuar shumë mirë në shumicën e indikatorëve, dhe gjysma e bashkive kanë shënuar pikët maksimale. Bashkitë me numrin më të ulët të pikëve janë Vlora dhe Tirana me nga 4/10 pikë. Buxheti vjetor së bashku me dokumentacionin është i publikuar në mënyrë të plotë në të gjitha bashkitë. Informacioni për treguesit financiarë nuk është i plotë vetëm në Bashkinë e Tiranës dhe Shkodrës ndërsa regjistri i parashikimeve të prokurimit publik është indikator i më problematik, në këtë nënfushë – ai mungon në 3/10 bashki dhe është i paplotë në një prej tyre.

Situata nuk është po aq pozitive në **nënfushën e gjashtë "Zbatimi i buxhetit"**, pasi në 4 bashki mungon raporti mujor mbi ecurinë e realizimit të treguesve kryesorë të të ardhurave dhe shpenzimeve, ndërsa në 2 bashki informacioni nuk është i plotë.

Në nënfushën e shtatë "Monitorimi, mbikëqyrja dhe auditimi i buxhetit", bashkia e Korçës është e vetmja që ka arritur numrin më të lartë të pikëve, ndërsa bashkitë e tjera kanë performuar dobët. Raportet e monitorimit të zbatimit të buxhetit janë të plota vetëm në 3 bashki. Raporti vjetor i konsoliduar për zbatimin e buxhetit dhe informacioni për zbatimin dhe monitorimin e kontratave (punëve publike, mallrave, shërbimeve) janë të plotë vetëm në 4/10 bashki. Ndërsa, regjistri i realizimit të procedurave të prokurimit publik edhe pse mungon në 3/10 bashki (Kukës, Tiranë, Elbasan) është për tu vlerësuar që është i plotë në gjysmën prej tyre 5/10.

Në nënfushën e tetë "Vështirësitë financiare", vihet re që gjysma e bashkive nuk kanë publikuar një plan për daljen nga situata e vështirë financiare, pavarësisht faktit që gjatë 2019-2020, vendi ka kaluar dy situata të fatkeqësisë natyrore të lidhura me tërmetet e shtatorit dhe nëntorit 2019 dhe pandeminë COVID-19. Të dy këto situata të jashtëzakonshme kanë goditur në mënyrë të ndjeshme ekonominë, dhe në këto kushte, pasja e një plani dhe strategjie për të përballuar pasojat e tyre duhet të kishte prioritet. Vetëm Bashkitë e Fierit, Shkodrës dhe Korçës e kanë patur të plotë këtë indikator.

Nënfusha e nëntë "Shitja ose dhënia me qira e pronave dhe asetëve" paraqitet në nivel të ulët zbatimi pasi vetëm 2/10 bashki (Fier, Shkodër) kanë publikuar informacion të plotë mbi asetet dhe pronat e ofruara për shitje ose dhënie me qira dhe vetëm 4/10 bashki kanë publikuar kriteret ligjore që duhet të plotësohen.

Nënfusha e dhjetë "Donacionet" është në nivel jo të kënaqshëm, pasi vetëm 4/10 bashki kanë publikuar si duhet emrat e donatorëve, dhe vetëm 3/10 kanë publikuar shumat e donacioneve dhe qëllimin e tyre. Janë për tu vlerësuar bashkitë Dibër, Lezhë dhe Shkodër të cilat e kanë publikuar të plotë informacionin për donacionet dhe kanë shënuar maksimumin e pikëve në këtë nënfushë.

⁴³Ndonëse disa bashki nuk janë subjekt vlerësimi në këtë proces monitorimi, ato kanë krijuar platforma më interaktive që mundësojnë përthithjen e një informacioni nga një kategori me e gjerë e qytetarëve. Psh. Bashkia Kolonjë: https://public.tableau.com/profile/denalda.kuzumi#!/vizhome/Planning_Dashboard_Kolonje/Menu

Fusha III - Kërkesat për informim

Fusha e tretë “ Kërkesat për informim” ka 8 nënfusha me 23 indikatorë. Informacioni i vënë në dispozicion në këtë fushë ka karakter kryesisht praktik dhe orientues, dhe ka për qëllim t’i paraqesë qytetarit çdo gjë që i duhet të dijë për dërgimin e një kërkesë për informacion, duke filluar nga kontakti i koordinatorit për të drejtën e informimit, e duke vijuar me formatin e kërkesës, afatet, procedurën e ankimit, tarifat etj. Në këtë fushë, një element shumë i rëndësishëm është regjistri i kërkesave dhe ankesave si dhe informacioni i kërkuar shpesh nga qytetarët nëpërmjet kërkesave për informim. Publikimi i tyre mundëson që kushdo që kërkon të njëjtin informacion të mund ta gjejë lehtësisht pa patur nevojë të bëjë kërkesë.

Fusha e kërkesave për informim është një nga fushat ku bashkitë janë vlerësuar më pozitivisht dhe në përgjithësi informacioni (kryesisht teorik) mbi procedurën e kërimit të informacionit është vënë në dispozicion. Përgjithësisht, informacioni i kësaj fushe është i plotë, duke përfshirë të gjitha dokumentet e nevojshme, i kuptueshëm dhe lehtësisht i përdorshëm. Megjithatë, kjo pothuajse e humbet vlerën në momentin kur ka akoma bashki që nuk kanë publikuar adresën postare/elektronike, apo formatin e kërkesës për informim, apo ky nuk është i aksesueshëm duke i vështirësuar qytetarit kështu aspektin praktik të bërjes së kërkesës për informim. Për tu vlerësuar në këtë fushë janë Bashkia Durrës dhe Shkodër të cilat kanë arritur maksimumin e pikëve. Me numrin më të ulët të pikëve është vlerësuar Bashkia Kukës, ndërsa bashkitë e tjera janë në një nivel të ngjashëm pikësh.

Niveli mesatar i transparencës për të 10 bashkitë e monitoruara është 75.65%, ose transparencë pjesërisht e lartë. Kjo është fusha më transparente për bashkitë e monitoruara.

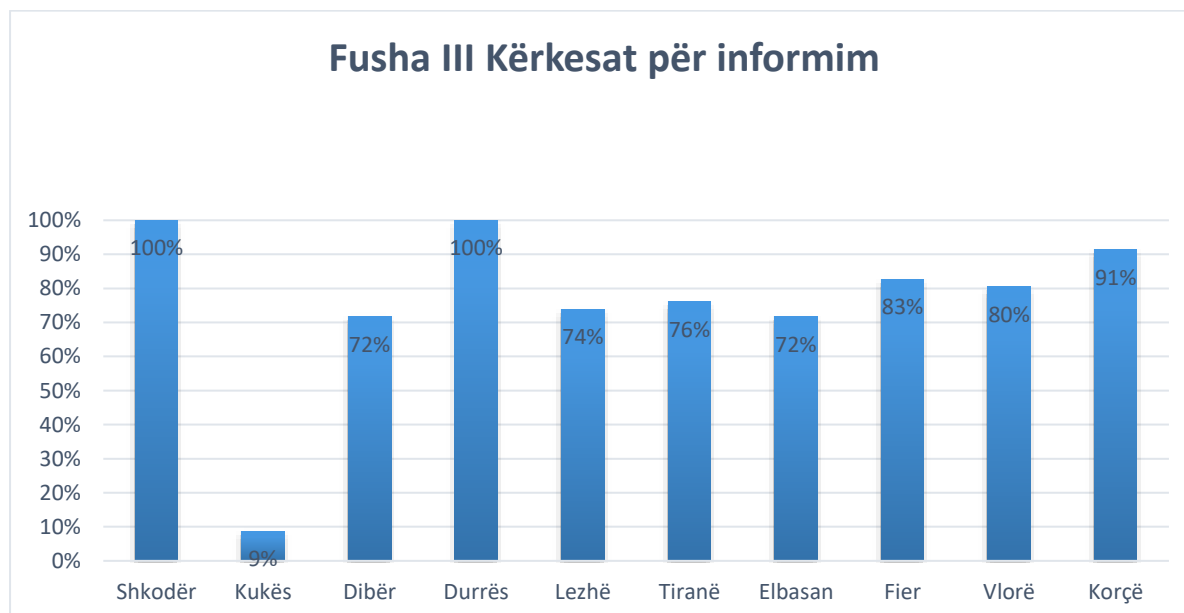

Figura 5. Fusha III - Kërkesat për informim

Në nënfushën e parë “Të dhënat e koordinatorit për informim”, performanca e përgjithshme e bashkive është shumë e mirë dhe 8/10 kanë shënuar maksimumin e pikëve. Problematike është bashkia e Kukësi të cilës i mungon informacioni në të gjithë indikatorët, ndërsa Bashkia Lezhë nuk e ka të plotë informacionin për detyrat dhe kompetencat e koordinatorit.

Nënfusha e dytë “Standardet dhe procedurat që duhen ndjekur për të bërë kërkesë për informim dhe ankimim” paraqet rëndësi të veçantë në praktikë sepse mundëson që publiku të qartësohet mbi veprimet dhe procedurat që duhet të ndjekë për të hartuar një kërkesë për informim apo një ankim, të mësojë afatet, të shohë një format kërkesë të cilit mund t’i referohet si shembull etj. Është pozitiv fakti që gjysma e bashkive kanë shënuar maksimumin e pikëve në këtë nënfushë. Procedura që duhet ndjekur për të bërë një kërkesë për informacion dhe afatet e marrjes së përgjigjes janë paraqitur të plota në 9/10 bashki, përveç asaj të Kukësit. Adresa postare/elektronike për dërgimin e kërkesës për informim është e plotë në 7/10 bashki. Modeli standard i një kërkesë për informim është i plotë në 8/10 bashki por mungon në atë të Kukësit dhe Dibrës. Informacioni për procedurat që duhen ndjekur për të bërë një ankim për mosdhënie informacioni mungon ose është i paplotë në 4 bashki (Kukës, Dibër, Tiranë, Elbasan) dhe adresa postare/elektronike për dërgimin e ankimit për mosdhënie informacioni mungon në 2 bashki, Kukës dhe Elbasan.

Në nënfushën e tretë “Regjistri i kërkesave dhe përgjigjeve” 4/10 bashki kanë shënuar maksimumin e pikëve, Shkodra, Lezha, Durrësi dhe Fieri. Megjithatë një problematikë që vihet re është pasja e rubrikës së regjistrimit të kërkesave dhe përgjigjeve thjesht si tekst, por mungesa e informacionit të aksesueshëm kur klikohet mbi të. Informacioni mbi të gjitha kërkesat për informim është i pjesshëm në 4/10 bashki, ndërsa informacioni i dhënë në përgjigje të tyre është i plotë në gjysmën e bashkive dhe tek të tjerat ka mangësi. Është pozitive që indikator i përditësimit çdo 3 muaj i regjistrimit është plotësuar nga 6/10 bashki, ndërsa 3/10 nuk e kanë të plotë përditësimin, dhe në bashkinë e Tiranës mungon.

Nënfusha e katërt “Informacioni i dhënë më parë” shfaqet më problematike, dhe gjysma e bashkive kanë mangësi ashtu si edhe **nënfusha e tetë e informacioneve dhe dokumenteve që kërkohen shpesh**, e cila është e paplotë/mungon në gjysmën e bashkive. Përditësimi i këtyre nënfushave si regjistri, informacioni i kërkuar më parë dhe ai i kërkuar shpesh dhe paraqitja e tyre në një formë lehtësisht të përdorshme, do të lehtësohte edhe punën e vetë bashkive, pasi qytetarët dhe grupet e interesit, do të investoheshin më pak në përdorimin e instrumentit të kërkesës për informacion, pasi mund tu ndodhë që informacionin që u nevojitet ta gjejnë lehtësisht tek këto rubrika. Megjithatë është për tu vlerësuar, që informacioni i kërkuar shpesh, është i plotë dhe aksesueshëm në bashki si ajo e Vlorës, Tiranës, Elbasanit, Shkodrës dhe Durrësit.

Në nënfushën e pestë “Trajtimi i kërkesave për informacion”, 6/10 bashki kanë shënuar pikët maksimale, ndërkohë që Bashkia e Lezhës, Tiranës dhe Kukësit nuk kanë plotësuar asnjë indikator. Në këto bashki mungon informacioni për procedurën e regjistrimit të kërkesës në regjistrin e kërkesave dhe përgjigjeve, afatet e trajtimit të kërkesës nga ana e

administratës së bashkisë dhe mënyrën e dhënies së informacionit, ndërsa bashkia e Elbasanit ka informacion të pjesshëm në të gjithë indikatorët.

Në nënfushën e gjashtë “Kufizimi i së drejtës për informim”, edhe pse ajo që kërkohet është thjesht paraqitja e rasteve të kufizimit të së drejtës për informim sipas ligjit për te drejtën për informim, praktikisht vetëm një nen i ligjit, përsëri ka bashki që nuk e kanë të plotësuar këtë indikator, si Kukësi dhe Lezha.

Sa i përket **nënfushës së shtatë “Tarifa për dhënien e informacionit nëse ka”**, ajo është e plotë në 6/10 bashki, ndërsa bashkitë që kanë disa mangësi janë Kukësi, Dibra, Tirana dhe Vlora. Pasja e informacionit të plotë dhe të qartë në lidhje me tarifat, mund të ndikojë pozitivisht në rritjen e numrit të kërkesave për informacion (p.sh në rrugë elektronike, që nuk kanë kosto), pasi qytetarët duke mos patur dijeni mbi tarifat mund të hezitojnë në kërkimin e informacionit.

Fusha IV - Shërbimet që ofron bashkia

Fusha IV “Shërbimet që ofron bashkia” ka tre nënfusha me 15 indikatorë. Fusha e shërbimeve të bashkisë është ndër më të rëndësishmet për qytetarët, pasi ndryshe nga thuajse çdo fushë tjetër, është më e prekshme për ta, pasi ndikon në aspekte të përditshmërisë si transporti, furnizimi me ujë, arsimi, pastrimi i qytetit, shërbimet sociale, dokumente/vërtetime të ndryshme që lëshohen nga bashkia etj. Informacioni në këtë fushë ka për qëllim t’i vendosi në dispozicion publikut të dhëna për shërbimet publike dhe administrative që ofron bashkia, procedurat dhe kriteret e përfitimit, tarifat e tyre nëse ka të tilla, kriteret për tu përjashtuar nga tarifat, strukturat tek të cilat duhet të drejtohen për t’i kërkuar këto shërbime apo për tu ankuar etj. Informacioni në lidhje me procedurën e akimit apo vërejtjes në lidhje me shërbimet është gjithashtu më rëndësi sepse nxit llogaridhënien dhe përmirësimin e shërbimeve.

Pavarësisht rëndësisë së madhe që paraqet fusha e shërbimeve për qytetarët, shumica e bashkive kanë performuar relativisht dobët - Bashkia Vlorë nuk ka marrë asnjë pikë, ndërsa bashkitë Kukës dhe Elbasan kanë shënuar një numër shumë të ulët pikësh. Në këtë fushë ka performuar më mirë Bashkia Durrës, pasuar nga ajo e Dibrës dhe Korçës.

Niveli mesatar i transparencës për të 10 bashkitë e monitoruara është 56.67%, ose transparencë mesatare. Kjo është fusha e katërt më transparente për bashkitë e monitoruara.

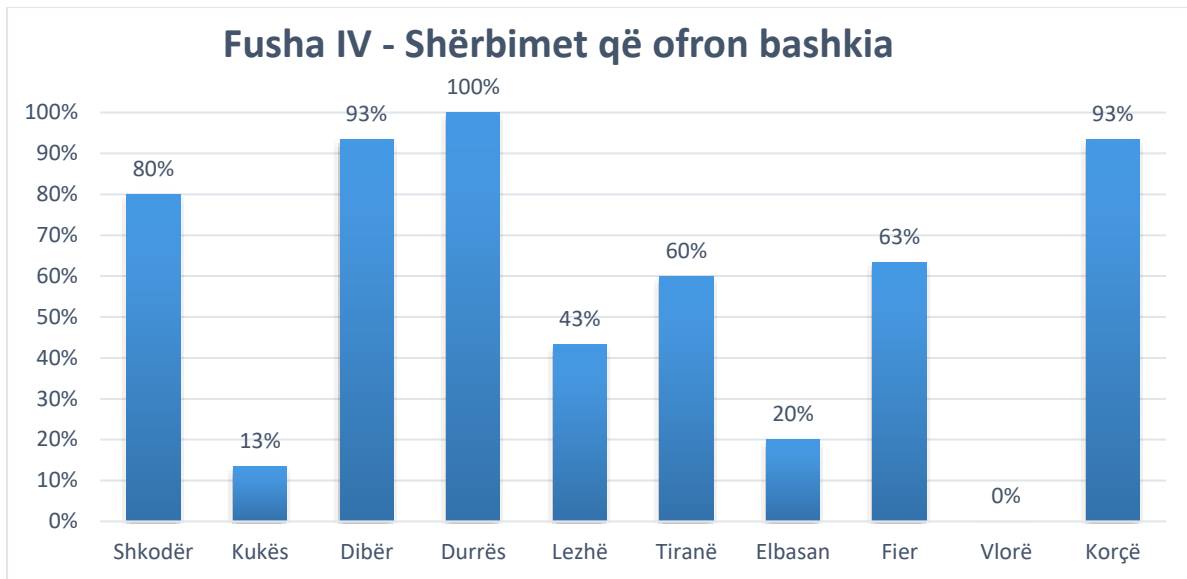

Figura 6. Fusha IV - Shërbimet që ofron bashkia

Në nëfushën e parë **“Shërbimet publike sipas 7 fushave të funksioneve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi”**, Bashkitë Shkodër, Kukës dhe Korçë, kanë shënuar pikët maksimale dhe janë të vetmet që kanë publikuar informacion të plotë për të gjithë indikatorët. Gjithashtu këto bashki e kanë organizuar/grupuar informacionin në disa fusha, me qëllim lehtësimin e aksesit të përdoruesve. Dokumentacioni i ofruar është i shkruar qartë dhe i kuptueshëm për të gjithë. Ai është lehtësisht i përdorshëm, pasi mund të shkarkohet dhe printohet. Në të gjithë bashkitë e tjera, informacioni i kësaj fushe mungon ose është i paplotë.

Sa i përket **nëfushës së dytë “Shërbimet administrative sipas 7 fushave të funksioneve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi”**, informacioni është i plotë vetëm në bashkinë e Durrësit. Strukturat përgjegjëse për ofrimin e shërbimit janë publikuar në mënyrë të plotë në 8/10 bashki. Adresa postare/elektronike e strukturave/njësive/sportelevë që ofrojnë shërbime administrative mungon plotësisht në gjysmën e bashkive. Një ndër informacionet më të rëndësishme, ai i procedurave që duhen ndjekur për të përfituar shërbimet administrative është i plotë vetëm në gjysmën e bashkive. Ky informacion, jo vetëm duhet publikuar i plotë, por duhet inkurajuar paraqitja në mënyrë sa më të qartë dhe të kuptueshme e dokumentacionit të kërkuar për të përfituar nga shërbimet, si p.sh programet sociale të strehimit. Oraret e punës së strukturave/njësive/sportelevë që ofrojnë shërbime administrative janë të publikuar në mënyrë të plotë vetëm në 3 bashki. Informacioni për tarifën për shërbimet administrative mungon plotësisht në 4 bashki dhe është i paplotë në 2 prej tyre. Rregullat për mënyrën e kryerjes së pagesës janë publikuar në mënyrë të plotë në vetëm në bashkitë Shkodër, Dibër dhe Durrës. Nga ana tjetër, informacioni për subjektet që përjashtohen nga tarifën, mungon ose është i paplotë në 8/10 bashki. Ky problem është identifikuar edhe në bashki me nivel të lartë transparence si Korça dhe Shkodra. Ndërkohë që ka bashki, si p.sh Fieri, që këtë informacion e kanë të publikuar jashtë Programit të Transparencës, në faqen e buxhetit, duke e bërë kështu më të vështirë gjetjen. Subjektet e

përrjashtuara nga tarifata, shpesh u përrkasin grupeve vulnerabël të cilët kanë përrgjithësisht akses të kufizuar në informacion, dhe kjo situatë nuk u lehtësohet aspak nga mangësi të tilla në Programin e Transparencës së bashkive. Së fundmi, sa i përrket organizimit të informacioni, ai është strukturuar në fusha sipas funksioneve të përrcaktuara në ligj në gjysmën e bashkive të monitoruara.

Në nënfushën e tretë “E drejta e ankesës dhe vërrjtjes në lidhje me shërrbimet”, 8/10 bashki kanë vënë në dispozicion informacion të plotë mbi procedurat për të bërë ankesa apo vërrjtje në lidhje me shërrbimet dhe adresën postale/elektronike për depozitimin e ankesave apo vërrjtjeve. Përrjashtim përrbëjnë vetëm bashkitë Kukës dhe Vlorë. Ky lloj informacioni ndikon në përrmirësimin e standardit të ofrimit të shërrbimeve publike në tërësi pasi u mundëson qytetarëve mbikëqyrje dhe monitorim mbi shërrbimet që prekin drejtëpërrsëdrejti cilësinë e jetës së tyre. Nga ana tjetër, një informacion i tillë ndihmon bashkinë për të hartuar një sistem administrimi të performancës së shërrbimit, bazuar mbi standarde, çka rrit më tej performancën dhe imazhin e institucionit tek qytetarët.

Në pamje të parë fakti që këto indikatorë janë plotësuar në nivel të lartë është pozitive, por në mënyrë që e drejta e ankimit të ushtrohet, është e nevojshme që në rradhë të parë qytetarët të kenë mundësi të informohen për shërrbimet, të drejtat dhe detyrimet e tyre dhe të administrates, lehtësimet dhe kriteret e përrfitimit të tyre etj. Nëse kjo mungon, plotësimi i Programit të Transparencës vetëm në lidhje me procedurën e ankimit, nuk i shërrben dot siç duhet publikut. Për shembull, në rastin Dibrës, që është një nga bashkitë me numrin më të lartë të pikëve në këtë fushë, informacioni për procedurën e ankesës është i plotë, por mungojnë adresat postale/elektronike të strukturave/njërive/sporteleva që ofrojnë shërrbime administrative. Pra, qytetari mund të dërrgojë ankesë për shërrbimin, por i mungon mundësia që t’i drejtohet drejtëpërrdrejt strukturës përrgjegjëse për këtë shërrbim. Është e rëndësishme që bashkitë ta përrmirësojnë/plotësojnë informacionin e kërkuar në nënfusha të tjera, në mënyrë që qytetarët duke patur informacion të plotë, të mund ta ushtrojnë efektivisht të drejtën e ankimit. Praktikë pozitive e ndjekur nga disa bashki në fushën e shërrbimeve është ajo e paraqitjes të shërrbimeve në kategori/nënkategori të ndryshme si p.sh mjedisi, investimet, arsim-kulturë-sport, transport publik, lëvizje demografike etj., duke lehtësuar kështu gjatjen e informacionit.

Fusha V - Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore

Fusha V “Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore” ka 1 nënfushë me 6 indikatorë. Në këtë fushë të Programit të Transparencës, bashkitë duhet të paraqesin kornizën ligjore dhe aktet nënligjore në bazë dhe në zbatim të të cilave funksionon dhe vepron qeverisja vendore, dokumentet politike vendore, vendimet e organeve të bashkisë, urdhëresa, urdhra etj. Fusha e legjislacionit dhe akteve të brendshme rregullatore, në praktikë nuk paraqet ndonjë vështirësi për tu plotësuar nga bashkitë, pasi konsiston në paraqitjen/publikimin e legjislacionit ekzistues dhe kuadrit rregullator, të cilët janë kryesisht materiale të gatshme që nuk kërkojnë ndonjë angazhim të mëtejshëm përrvec publikimit. Pavarësisht kësaj, shumica e bashkive kanë performuar në nivel jo të kënaqshëm në këtë fushë. Dy bashki, Shkodra dhe Elbasani janë vlerësuar me numrin maksimal të pikëve, ndërrkohë që Bashkia e Kukësit nuk ka

plotësuar asnjë indikator në këtë fushë dhe bashkitë e Lezhës dhe e Dibrës kanë arritur më pak se gjysmën e pikëve. Edhe bashki të tjera si, Bashkia e Korçës, Durrësit dhe Vlorës, kanë arritur të plotësojnë vetëm gjysmën e pikëve.

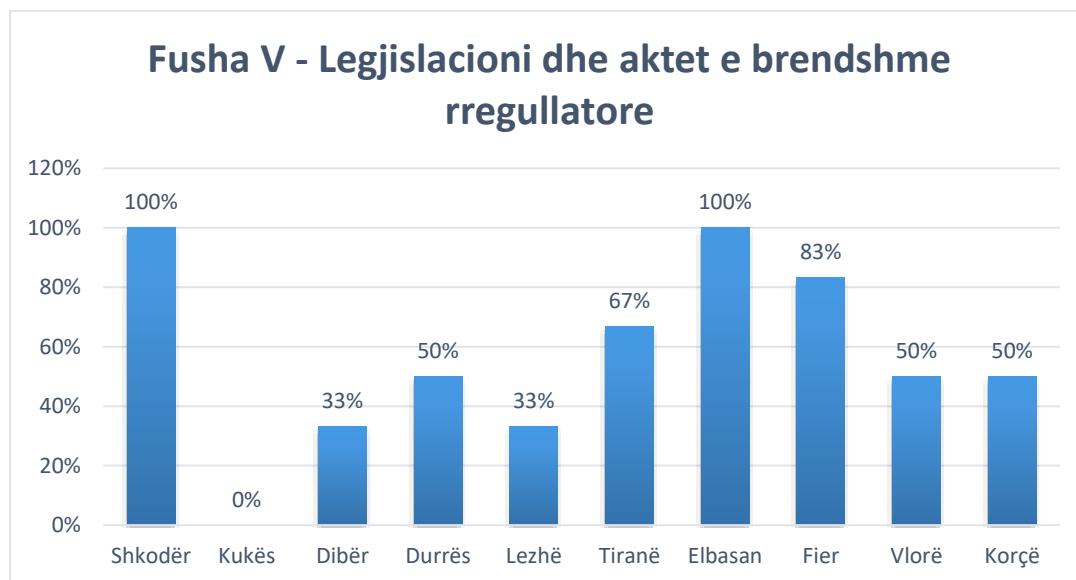

Figura 7. Fusha V - Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore

Ajo që vihet re tek bashkitë në këtë fushë është që shpesh herë informacioni është i shpërndarë, i pa organizuar mirë, i gjendshëm pas shumë shfletimesh dhe i vendosur jashtë Programit të Transparencës (p.sh Bashkitë Fier dhe Korçë). Informacioni është i **organizuar sipas funksioneve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi** në 6/10 bashki. Ndërkohë në ndonjë rast, informacioni ka qënë shumë teknik, i gjatë, dhe i vështirë për tu kuptuar. **Aktet ligjore dhe nënligjore të fushës** janë të paplota në gjysmën e bashkive, ndërsa **dokumentet politike kombëtare përkatëse** janë të plota vetëm në 4 bashki. Vihet re që në një pjesë të mirë të rasteve, mungojnë apo gjenden me vështirësi **vendimet, urdhëresat dhe urdhrat e kryetarit të bashkisë**, të cilat mungojnë/janë të paplota në pjesën më të madhe të bashkive (8/10) dhe ato të **Këshillit të Bashkisë** të cilat mungojnë/janë të paplota në gjysmën bashkive. Këto dokumenta paraqesin rëndësi të veçantë për komunitetin lokal dhe qytetarët e bashkisë, ndryshe nga legjislacioni i përgjithshëm kombëtar i cili ndoshta mund të aksesohet edhe në burime të tjera. Së fundmi, infomacioni për **dokumentet politike vendore** është paraqitur i plotë vetëm në bashkitë e Shkodrës, Dibrës, Elbasanit dhe Vlorës.

Niveli mesatar i transparencës për të 10 bashkitë e monitoruara është 56.67%, ose transparencë mesatare. Kjo është fusha e katërt më transparente për bashkitë e monitoruara, në të njëjtin nivel me fushën e shërbimeve.

VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje

Fusha VI "Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje" ka 9 nënfusha me 32 indikatorë. Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje është një nga treguesit më të rëndësishëm për nivelin e demokracisë vendore dhe transparencës. Plotësimi i kësaj fushe në Programin e Transparencës, i jep mundësi qytetarëve të informohen mbi procedurat dhe mjetet që kanë në dispozicion për të ndikuar në vendimmarrjen e qeverisjes vendore, duke ushtruar të drejtën e konsultimit publik, apo duke përdorur mekanizma si nisma qytetare, për të mundur të paraqesin çështje të caktuara për vendimmarrje në Këshillin e Bashkisë. Informacioni në këtë fushë është me rëndësi të veçantë, sepse përveç detyrimit për të plotësuar kërkesat që rrjedhin nga ligji për të drejtën e informimit, është kyç edhe për zbatimin e ligjit për konsultimin publik.

Pavarësisht rëndësisë së saj, kjo është fusha ku bashkitë kanë performuar më dobët në krahasim me të tjerat. Numrin më të madh të pikëve në këtë fushë e ka bashkia Shkodër, ndërkohë që të gjithë bashkitë e tjera qëndrojnë në nivel mesatar dhe më poshtë. Edhe pse kjo fushë është me 32 indikatorë, dy prej bashkive, Kukësi dhe Dibra, nuk kanë plotësuar asnjërin prej tyre. Për disa bashki kjo ka qenë fusha me numrin më të ulët të pikëve, duke përforcuar kështu shqetësimin e përgjithshëm për dobësitë në zbatimin e ligjit për konsultimin publik. Në këtë fushë është pozitive që indikatorit i të dhënave të koordinators për njoftimin e konsultimit publik është në përgjithësi i plotë dhe një pjesë e mirë e bashkive aty kanë plotësuar pikët maksimale. Megjithatë duket sikur disa bashki kanë "investuar" më shumë në publikimin e kontakteve, si në rastin e koordinators, se sa në publikimin e informacionit cilësor. Për shembull bashkia Tiranë, edhe pse nuk kanë dhënë informacion për procedurat e ankimimit lidhur me procesin e këshillimit me publikun është mjaftuar me vënien në dispozicion të adresës postare/elektronike relevante për depozitimin e këtyre ankimeve. Si në fusha të tjera, edhe këtu ka raste që informacioni është publikuar jashtë Programit të Transparencës (Fieri, Korça) ose vetëm në facebook (Fieri). Për më tepër, në bashkinë e Fierit disa informacione të kësaj fushe gjenden në faqen e buxhetit, gjë që kërkon më shumë kohë për kërkim. Nga ana tjetër, në bashkinë e Lezhës janë konstatuar dokumenta apo lidhje me informacion të mbi 10 viteve më parë, ndërsa në bashkinë Tiranë gjendej një kalendar i pa përditësuar që nga viti 2016.

Niveli mesatar i transparencës për të 10 bashkitë e monitoruara është 33.73%, ose transparencë pjesërisht e ulët. Kjo është fusha me transparencën më të ulët për bashkitë e monitoruara.

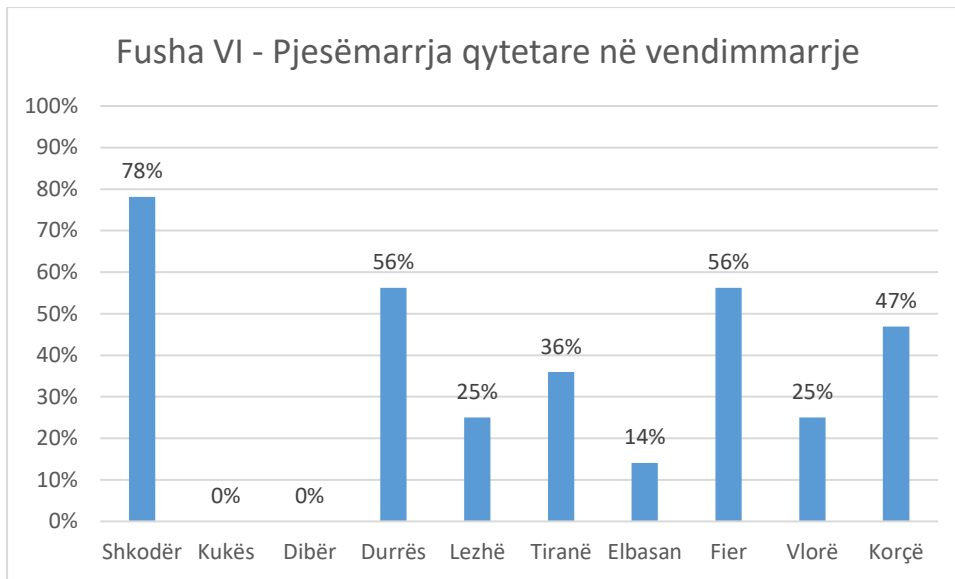

Figura 8. VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje

Në nënfushën e parë “Të dhënat e koordinorit për njoftimin e konsultimin publik”, emri dhe mbiemri i koordinorit dhe adresa e tij postare/elektronike janë publikuar të plotë në pjesën më të madhe të bashkive (7/10), ndërsa orari i tij i punës mungon në 4 bashki. Është pozitive që në këtë fushë, më shumë se gjysma e bashkive i kanë plotësuar siç duhet të gjithë indikatorët.

Nënfusha e dytë “Plani vjetor për procesin e vendimmarrjes me pjesëmarrje” paraqitet shumë problematike. Bashkia Shkodër është e vetmja që i ka plotësuar të gjithë indikatorët, ndërsa në 6 bashki mungon plotësisht informacioni për aktet që do të konsultohen, veprimet që do të ndërmerren, afatet, dhe strukturat përgjegjëse, dhe në 3 prej tyre ky informacion është i pjesshëm. Ky informacion ka rëndësi të veçantë sidomos për grupet e interesit dhe aktorët që monitorojnë vendimmarrjen e organeve të bashkisë dhe synojnë të përfshihen në konsultime, të dorëzojnë rekomandime me shkrim etj. Publikimi i rregullt i planit vjetor u jep atyre mundësi të përgatiten dhe të planifikojnë punën e tyre monitoruese.

Edhe plotësimi i **nënfushës së tretë “Dispozitat e brendshme rregullatore për këshillimin me publikun”** është në nivel shqetësues. Ky informacion ka rëndësi për aspektin praktik të tij dhe synon të orientojë qytetarët e interesuar për mënyrat si mund të përfshihen në konsultime. Megjithatë vetëm bashkitë Korçë dhe Shkodër kanë informacion të plotë sa i përket procedurave, afateve, mënyrave të organizimit të konsultimeve dhe strukturave përgjegjëse për aktet e detyrueshme për konsultim. Të gjithë bashkitë e tjera kanë informacion të mangët osë të paplotë, ndërsa bashkia Tiranë dhe Lezhë kanë të plotë vetëm një indikator.

Në nënfushën e katërt “Akte për të cilat është i detyrueshëm zhvillimi i konsultimit publik”, edhe pse ajo që kërkohet është thjesht paraqitja e një liste të shkurtër me akte për të cilat konsultimi është i detyrueshëm, 6 bashki nuk kanë publikuar asnjë informacion dhe 2 prej tyre kanë informacion të pjesshëm. Vetëm bashkitë e Shkodrës dhe e Durrësit e kanë

publikuar të plotë listën e akteve. Ky informacion është me interes, pasi bëhet fjalë për akte të rëndësishme si buxheti, taksat e tarifat vendore, tjetërsimi ose dhënia në përdorim të pronave të tretëve etj.

Në nënfushën e pestë “Njoftimi për nismën vendimmarrëse me pjesëmarrje”, bashkia e Shkodrës është sërish e vetmja me numrin maksimal të pikëve. Projektaktet, relacionet shpjeguese dhe dokumentet shoqëruese si dhe informacioni për arsyet e nevojshme për nxjerrjen e projektakteve dhe ndikimin që ato do të kenë, mungojnë plotësisht në pjesën më të madhe të bashkive. Afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre janë paraqitur plotësisht vetëm nga Bashkia e Shkodrës, pjesërisht nga ajo e Elbasanit dhe Korçës, dhe mungojnë tek të gjithë të tjerat. Adresa e kontaktit e koordinаторit për njoftimin dhe konsultimin publik të organit publik ose e strukturës përgjegjëse për mbledhjen e rekomandimeve dhe komenteve për projektaktin është e plotë vetëm në 3 bashki. Vendi dhe data e organizimit të takimit publik në rastet kur organi publik vendos për organizimin e tij, mungon plotësisht si informacion në 7/10 bashki. Mangësitë në këto informacione ndikojnë negativisht në mundësinë e qytetarëve dhe grupeve të interesit për tu njohur me relacionet shpjeguese, për të kuptuar ndikimin e projektakteve që po miratohen dhe arsyet për nxjerrjen e tyre, për të marrë dijeni për takimet publike, si dhe për të dërguar komente dhe rekomandime për projektaktet që do të miratohen.

Në nënfushën e gjashtë “Procedura e marrjes dhe shqyrtimit të komenteve dhe rekomandimeve” është për tu vlerësuar bashkia e Durrësit, e cila është e vetmja që ka arritur pikët maksimale, ndërsa bashkitë Kukës, Dibër, Tiranë dhe Elbasan nuk kanë shënuar asnjë pikë. Informacioni për adresën postare/elektronike për dërgimin e komenteve dhe rekomandimeve është i plotë në gjysmën e bashkive, ndërsa afati për dërgimin e komenteve dhe rekomandimeve është i plotë vetëm në 4 bashki. Ka mangësi në informacionin për mënyrën e mbajtjes së procesverbalit dhe regjistrimit në takimet publike në 7/10 bashki. Sa i përket mënyrës së trajtimit të komenteve dhe rekomandimeve dhe mënyrës së dhënies së arsyeve për mospranimin e komenteve dhe rekomandimeve ka mangësi informacioni në të gjitha bashkitë përveç asaj të Durrësit. Transparenca e informacionit në këtë fushë do të ndikonte në rritjen e besimit të qytetarëve tek procedura e shqyrtimit të komenteve dhe rekomandimeve.

Në nënfushën e shtatë “Procedurat e ankimit lidhur me procesin e këshillimit me publikun” është për tu vlerësuar bashkia e Korçës e cila është e vetmja që i ka plotësuar të gjithë indikatorët. Informacioni mbi subjektet ku mund të bëhet ankim është i plotë në 6 bashki ndërsa adresa postare/elektronike për dërgimin e ankimit është publikuar siç duhet vetëm në 4 bashki. Informacioni mbi procedurat për të bërë një ankim në lidhje me procesin e këshillimit me publikun mungon plotësisht në shumicën e bashkive, ndërsa informacioni mbi strukturën përgjegjëse që regjistron dhe shqyrton ankimin mungon në pjesën dërrmuese të bashkive dhe është i plotë vetëm në bashkinë e Tiranës dhe Korçës. Edhe në këtë nënfushë, transparenca ndikon në rritjen e besimit të qytetarëve tek strukturat përgjegjëse nëpërmjet rritjes së llogaridhënies, si dhe në qartësimin e tyre në lidhje me procedurën e ankimit.

Në nënfushën e tetë “Raporti vjetor për transparencën në procesin e vendimmarrjes”, bashkia e Durrësit është e vetmja që i ka plotësuar të gjithë indikatorët. Kjo

nënfushë është në nivel shqetësues, pasi gjysma e bashkive nuk kanë shënuar asnjë pikë, pra nuk kanë plotësuar asnjë indikator. Numri i akteve të miratuara nga organet e bashkisë me konsultim publik gjatë një viti mungon dhe numri i përgjithshëm të komenteve dhe rekomandimeve të marra nga palët e interesuara mungojnë në pjesën dërrmuese të bashkive. Numri i rekomandimeve e komenteve të pranuar dhe të refuzuara gjatë procesit të vendimmarrjes është i plotë vetëm në bashkinë e Durrësit, i pjesshëm në atë të Fierit, dhe mungon në të gjithë të tjerat. Ndërsa numri i takimeve publike të organizuara është publikuar në mënyrë të plotë nga Bashkia e Shkodrës dhe e Durrësit dhe në mënyrë të pjesshme nga ajo e Fierit dhe e Korçës. Informacioni i kësaj fushe, nëse publikohet siç duhet, përbën një tregues të rëndësishëm për transparencën e procesit vendimmarrës të bashkive përkatëse përgjatë një viti të caktuar. Publikimi i rregullt i raportit vjetor për transparencën në procesin e vendimmarrjes, kombinuar me publikimin e planit vjetor për procesin e vendimmarrjes me pjesëmarrje mundëson që grupet e interesit apo aktorë të ndryshëm të mund të vlerësojnë nivelin e plotësimit të planit nga ana e bashkive.

Edhe plotësimi i **nënfushës së nëntë "Nisma qytetare"** është në nivel shqetësues pasi gjysma e bashkive nuk kanë plotësuar asnjë indikator. Asnjë nga bashkitë nuk ka marrë numrin maksimal të pikëve, pra të gjitha kanë patur mangësi. Mënyra dhe forma e paraqitjes së nismës qytetare janë publikuar në mënyrë të plotë vetëm nga 2 bashki, ajo e Shkodrës dhe e Vlorës. Procedura e shqyrtimit dhe e miratimit të nismës qytetare nuk është paraqitur e plotë në asnjë bashki, ndërsa ka informacion të pjesshëm në vetëm 3 prej tyre. Adresa postare/elektronike për depozitimin e nismës qytetare dhe mënyrat dhe afatet e kthimit të përgjigjeve për mosmiratimin e nismës qytetare janë publikuar të plota vetëm në bashkinë e Fierit. Instrumenti i nismës qytetare është i rëndësishëm pasi u mundëson banorëve të një bashkie të paraqesin çështje me rëndësi për ta për vendimmarrje në Këshillin e Bashkisë. Mungesa e informacionit për këtë instrument, shoqërohet me mos përdorimin e tij nga ana e qytetarëve dhe kjo është në dëm të demokracisë pjesëmarrëse.

Fusha VII - Informacion tjetër

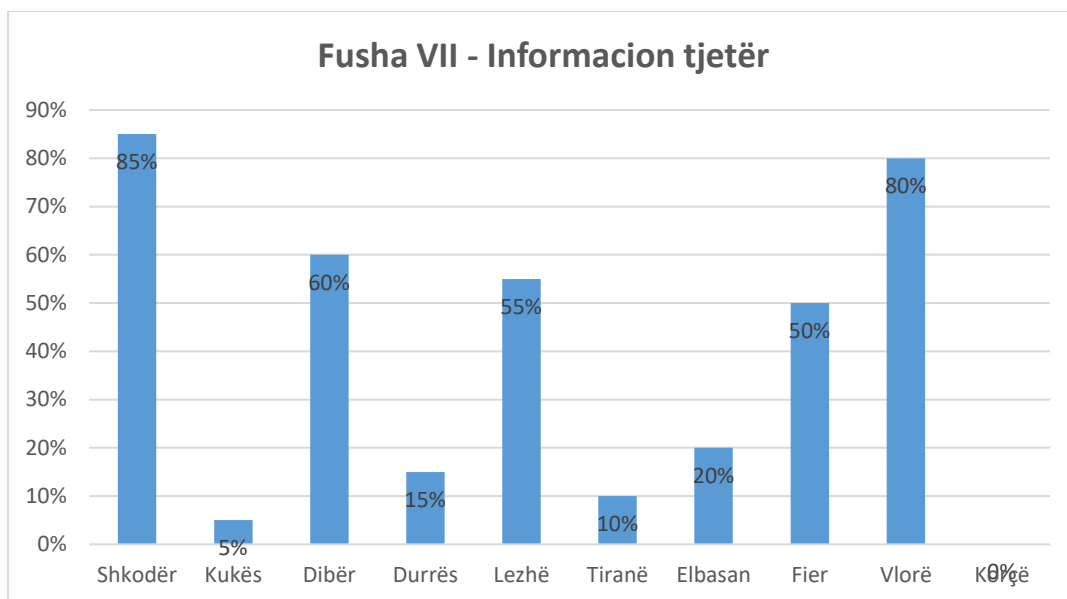

Figura 9. Fusha VII - Informacion tjetër

Fusha VII - Informacion tjetër ka 4 nënfusha me 10 indikatorë. Kategoria e informacionit tjetër, është me interes sa i përket veprimtarive të bashkisë në lidhje me integrimin evropian si dhe veprimtarive dhe shërbimeve të ofruara nga organizat e shoqërisë civile në territorin e bashkisë. Nga ana tjetër kjo fushë përmban informacion për strukturat komunitare të cilat synojnë fuqizimin, organizimin dhe mobilizimin e qytetarëve për çështje që kanë rëndësi themelore për ta dhe janë faktor i rëndësishëm për aplikimin e demokracisë pjesëmarrëse. Së fundmi, në këtë fushë, bashkitë duhet të publikojnë studime, raporte, dhe vlerësime mbi zbatimin e transparencës. Ky indikator është me interes pasi plotësimi ose jo i tij tregon deri diku nëse bashkitë janë të hapura ose jo ndaj kritikës dhe rekomandimeve për përmirësim të bëra nga aktorë monitorues si organizatat e shoqërisë civile.

Në fushën e informacionit tjetër, bashkitë në përgjithësi janë nën nivelin mesatar të pikëve. Bashkitë që kanë performuar më mirë në këtë fushë janë Shkodra dhe Vlora. Ndërsa bashkitë që kanë shënuar një numër minimal pikësh janë Korça, Kukësi, Tirana, Durrësi, Elbasani.

Niveli mesatar i transparencës për të 10 bashkitë e monitoruara është 38%, ose transparencë pjesërisht e ulët. Kjo është fusha e parafundit në renditje për nga niveli i transparencës për bashkitë e monitoruara.

Në nëfushën e parë "Bashkia në proceset e integritit evropian" është pozitive që shumica e bashkive kanë publikuar të dhëna të plota në lidhje me projektet, nismat dhe veprimtaritë e bashkisë në kuadrin e integritit në Bashkimin Evropian. Në vështrim krahasues me nënfushat e tjera vihet re që kjo është nënfusha të cilës të gjitha bashkitë i kanë kushtuar më shumë rëndësi. Madje, ka bashki që edhe pse kanë zero pikë tek të gjithë nënfushat e tjera, tek nënfusha e integritit në Bashkimin Evropian kanë pikët maksimale, p.sh Bashkia e Tiranës.

Në nëfushën e dytë "Bashkia dhe shoqëria civile" asnjëra nga bashkitë nuk e ka publikuar informacionin e plotë ndërsa bashkitë Durrës, Kukës, Tiranë, Korçë nuk kanë

plotësuar asnjë nga indikatorët. Bashkia e Tiranës shënon zero pikë në këtë nënfushë edhe pse është bashkia me numrin më të madh të organizatave aktive dhe qyteti ku kanë përqëndruar aktivitetin pjesa dërrmuese e tyre. Në tërësi të dhëna për grupet e interesit janë të publikuar në mënyrë të plotë vetëm në bashkinë e Shkodrës, në mënyrë të pjesshme në 3 bashki dhe mungojnë në të gjitha të tjerat. Të dhëna për OJF-të, përfaqësuesit e medias, biznesit janë të plota vetëm në 2 bashki. Të dhënat për shërbimet që ofrohen nga organizata të ndryshme janë të plota vetëm në 3 bashki dhe mungojnë plotësisht tek të tjerat. Organizatat e shoqërisë civile shpesh herë ofrojnë shërbime pa pagesë që i mungojnë gamës së shërbimeve publike apo i plotësojnë ato, ndaj publikimi i këtij informacioni do të ishte shumë i dobishëm për publikun. Nga ana tjetër, informacioni mbi nismat advokuese, lobuese dhe monitoruese nga shoqëria civile nuk është i plotë në asnjë bashki ndërsa mungon plotësisht në 8/10 bashki. Pasja e informacionit për veprimtarinë e organizatave të shoqërisë civile dhe promovimi i tyre, dëshmon ndër të tjera për një institucion të hapur dhe bashkëpunues, që i vlerëson grupet e interesit dhe që i konsideron ata si partnerë.

Në nënfushën e tretë “Raporte, studime dhe vlerësime mbi zbatimin e Transparencës” është për tu vlerësuar që 5 bashki kanë publikuar raporte, studime dhe vlerësime që janë bërë në lidhje me zbatimin e transparencës së tyre, madje një pjesë e mirë kanë shënuar maksimumin e pikëve në këtë nënfushë. Megjithatë kjo nënfushë është vlerësuar me zero pikë në Bashkinë e Tiranës, e cila është bashkia më e madhe në vend dhe ka vemendjen më të madhe të aktorëve monitorues, dhe për rrjedhojë raportet dhe vlerësimet e publikuara nga organizata të shoqërisë civile mbi transparencën e kësaj bashkie nuk mungojnë. Kjo nënfushë është me rëndësi sepse tregon ndër të tjera, sa të hapura janë bashkitë për të pranuar kritikën e për rrjedhojë, edhe prirjen e tyre për të synuar përmirësimin e vetes.

Në nënfushën e katërt “Strukturat komunitare”, të dhënat për strukturat komunitare në fshat dhe në qytet mungojnë në pjesën më të madhe të bashkive. Ky informacion është i rëndësishëm për të nxitur organizimin komunitar dhe pjesëmarrjen në vendimmarrje. Informacioni mbi detyrat dhe kompetencat e këtyre strukturave është publikuar i plotë në gjysmën e bashkive ndërsa, rregullorja për organizimin dhe funksionimin e këshillave komunitare është e publikuar vetëm në bashkitë e Fierit dhe të Vlorës. Ky indikator është shfaqur problematik dhe mungon edhe në Bashkinë e Shkodrës e cila edhe pse ka numrin më të lartë të pikëve, nuk ka publikuar një rregullore për organizimin dhe funksionimin e këshillave komunitare.

Së fundmi, është vënë re që në një pjesë të bashkive kjo fushë mungonte plotësisht në Programin e Transparencës, dhe pjesë të saj gjendeshin të shpërndara në rubrika të tjera, gjë që e vështirëson marrjen e informacionit të kërkuar nga publiku.

IV. Diskutime dhe përfundime

Transparenca dhe llogaridhënia janë dy parime thelbësore për demokracinë vendore. Pasja e informacionit publik dhe të aksesueshëm për veprimtarinë e institucioneve, mundëson që vendimmarrja e tyre të mund të monitorohet, si dhe që qytetarët të marrin pjesë në këtë vendimmarrje dhe të kenë më shumë besim tek institucionet. Nga ana tjetër, llogaridhënia

publike siguron që zyrtarët të përgjigjen në mënyrë të hapur dhe të mbajnë përgjegjësi për vendimet që ata marrin në emër të qytetarëve.⁴⁴

Pavarësisht progresit të bërë deri tani, procesi i monitorimit të transparencës i kryer në 12 bashkitë e vendit, tregon se duhet ende më shumë punë që Programet e Transparencës të jenë plotësisht funksionale dhe të plota sipas dispozitave ligjore. Edhe pse 10/12 bashki janë të pajisura me Programe Transparence dhe të gjitha kanë faqe website, nëse këto nuk janë të plotësuar me informacion, nuk mund t'i shërbejnë efektivisht publikut.

Nga monitorimi konstatohet që përgjithësisht, bashkitë kanë publikuar në mënyrë të plotë si në formë, ashtu edhe në përmbajtje ato kategori informacioni që konsiderohen më “të lehta” dhe informative për publikun. Për rrjedhojë, fushat ku informacioni është përgjithësisht teorik dhe jo sensitiv janë edhe fushat ku bashkitë kanë performuar më mirë në krahasim me të tjerat, si p.sh ajo e **informacionit në lidhje me kërkesat për informim** që është fusha me transparencën më të lartë (75.65%, transparencë pjesërisht e lartë) si dhe fusha e informacionit mbi **organizimin dhe funksionimin e bashkisë** (65.63%, transparencë pjesërisht e lartë). Megjithëse me transparencë pjesërisht të lartë, fusha e organizimit dhe funksionimit kishte mangësi të mëdha në disa indikatorë si kalendari dhe njoftimet për mbledhjet e Këshillit Bashkiak apo rendi i ditës. Ndërsa në fushën e kërkesave për informim, indikatorët më problematikë ishin ata të informacionit të kërkuar më parë dhe atij të kërkuar më shpesh. Struktura organizative dhe numri i punonjësve si dhe të dhënat e koordinorit për të drejtën e informimit janë ndër indikatorët me performancën më pozitive në këto dy fusha.

Fusha e transparencës ekonomiko-financiare, pavarësisht mangësive, është fusha e tretë me performancën më të mirë, me transparencë 65.8%, e cila klasifikohet si transparencë pjesërisht e lartë. Në këtë fushë është pozitiv fakti që buxheti vjetor së bashku me dokumentacionin është publikuar në mënyrë të plotë në të gjithë bashkitë. Megjithatë, pavarësisht performancës së mirë, një pjesë e mirë e informacionit të kësaj fushe që konsiderohet me natyrë më sensitive, siç është ai i lidhur me monitorimin dhe auditimin e buxhetit, prokurimet publike, donacionet, informacioni mbi asetet dhe pronat e ofruara për shitje, ose dhënie me qira mungojnë për një pjesë të konsiderueshme të bashkive. Në këtë fushë, transparencën më të ulët e kanë bashkitë Vlorë dhe Kukës.

Pavarësisht se informacioni me natyrë teorike dhe jo sensitive në përgjithësi është publikuar nga bashkitë, kjo nuk vlen për **fushën e legjislacionit dhe akteve të brendshme rregullatore**, e cila edhe pse nuk paraqet natyrë sensitive apo vështirësi në publikimin e informacionit, ka patur mangësi të mëdha në një pjesë të mirë të bashkive. Transparenca në këtë fushë është e kategorisë mesatare, 56.67%. Në këtë fushë, problematikë ishin sidomos indikatorët e dokumenteve politike vendore dhe vendimet, urdhëresat dhe urdhrat e kryetarit të bashkisë me karakter normativ. Për tu vlerësuar janë bashkia Shkodër dhe Elbasan që kanë arritur pikët maksimale, ndërkohë që në PT e bashkisë Kukës fusha e legjislacionit mungonte plotësisht.

⁴⁴ IDM.(2018a). Udhëzues Praktik: Bashkitë për të drejtën e informimit në veprim. Tirane :IDM

Në nivel mesatar transparence është gjithashtu edhe **fusha e shërbimeve** (56.67%). Në këtë fushë është për tu vlerësuar bashkia Durrës, e cila ka arritur pikët maksimale, ndërsa në PT e bashkisë Vlorë kjo fushë mungon plotësisht. Është pozitive që indikator i procedurave për të bërë ankesa apo vërejtje në lidhje me shërbimet është publikuar siç duhet në pjesën dërrmuese të bashkive, ndërkohë që problematik paraqitet informacioni për subjektet që përjashtohen nga tarifat dhe oraret e punës së strukturave/njësive/sportelevë që ofrojnë shërbime administrative.

Kategoria e **informacionit tjetër** kategorizohet me transparencë pjesërisht të ulët (38%). Në këtë fushë, informacioni në lidhje veprimtarinë e shoqërisë civile dhe strukturat komunitare është publikuar në nivel të ulët. Kjo mund të shërbejë edhe si tregues për nivelin e bashkëpunimit apo promovimit të veprimtarisë së organizatave të shoqërisë civile në nivel vendor. Në këto fusha ka bashki me numër minimal pikësh (Kukës, Tiranë, Durrës, Elbasan) si dhe bashki që nuk kanë plotësuar asnjë indikator (Korça), fakt që tregon për një nivel shqetësues transparence.

Fusha ku bashkitë janë treguar më pak transparente është ajo **pjesëmarrjes qytetare në vendimmarrje**, me transparencë pjesërisht të ulët, 33.75%. Kjo fushë mungon plotësisht në PT e dy bashkive, asaj të Kukësit dhe Dibrës. Në këtë fushë mungojnë në nivel të lartë të dhëna për nismat vendimmarrëse, procedurën e marrjes dhe shqyrtimit të komenteve dhe rekomandimeve dhe raporti vjetor për transparencën e bashkisë. Ndër indikatorët më të plotë në këtë fushë janë informacioni për koordinatorin për njoftimin e konsultimit publik si dhe për subjektet për ankimimin lidhur me procesin e këshillimit me publikun.

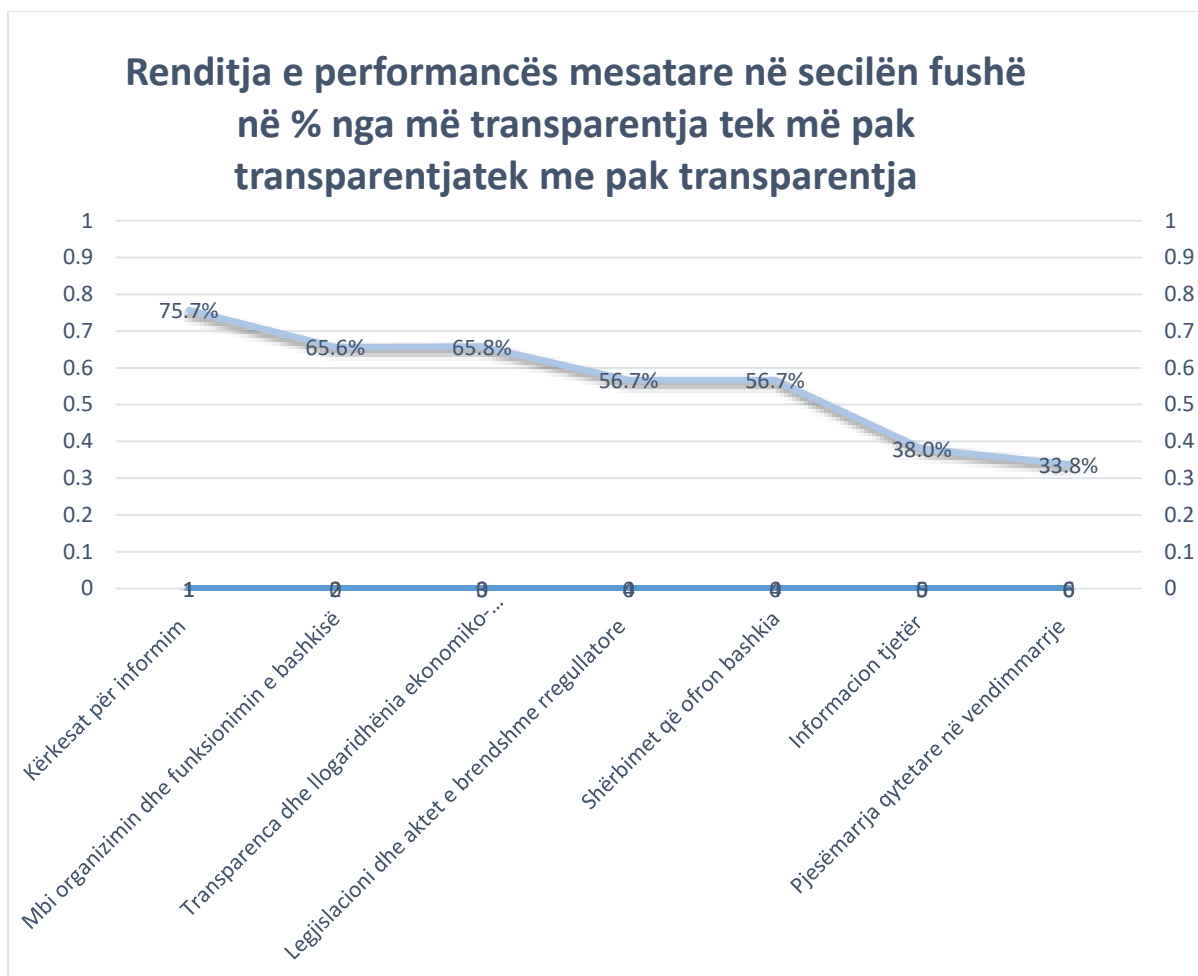

Figura 10. Renditja e performancës mesatare në secilën fushë në % nga më transparentja tek më pak transparentja

Nga monitorimi u konstatua që informacione të dobishme, që bëhen publike pa kërkesë, janë të publikuara si nën tituj, apo kategori të ndryshme brenda faqes zyrtare të internetit të bashkive, por jashtë kategorive të “Programit të Transparencës”. Kjo bën që kërkuesi të bëjë shumë shfletime, duke i krijuar atij shpesh çorientim, si dhe humbje kohe dhe durimi. Nëse informacioni do të paraqitej në përputhje me strukturën e modelit standard të Programit të Transparencës, do të lehtësohej procesi i marrjes së informacionit nga ana e qytetarëve, duke ndikuar kështu drejtpërdrejt në rritjen e besueshmërisë së qytetarëve në transparencë e institucionit përgjegjës. Megjithatë është praktikë pozitive e disa bashkive publikimi i informacionit lehtësisht të përdorshëm, që mund të shkarkohet dhe printohet lehtësisht si dhe vendosja e një tablele me përmbajtje automatike që lehtëson kërkimin e informacionit në website.

Disa problematika të tjera të identikuara në lidhje me aksesueshmërinë, ishin publikimi i informacionit të vjetër të pa përditësuar, publikimi i materialeve voluminoze apo në gjuhë

tepër teknike, si dhe publikimi i linqeve/rubrikave thjesht si tekst, por mungesa e informacionit të aksesueshëm kur klikohet mbi to, siç ishte rasti i regjistrimit të kërkesave dhe përgjigjeve në disa bashki. Përveç kësaj, në pjesën dërrmuese të bashkive mungonte informacioni i dhënë më parë si dhe informacionet dhe dokumentet që kërkohen shpesh, informacion ky që praktikisht do të lehtësonte punën e bashkisë dhe procesin e kërkimit për qytetarët gjithashtu. Ishte pozitive që disa bashki kishin publikuar me iniciativë informacione të dobishme që lidhen me masat kundër COVID-19, përditësime në lidhje me situatën e pandemisë, informimit në distancë apo të mënyrave për të kërkuar ndihmë. Megjithatë, nga ana tjetër, pjesa dërrmuese e bashkive nuk kishin një plan për daljen nga situata e vështirë financiare, pavarësisht pasojave të ardhura nga dy situatat e fatkeqësive natyrore gjatë 2019-2020.

Ndonëse, Ligji 119/2014 “Për të drejtën e informimit” është renditur në pozicionin e 6-të në botë përsa i përket parashikimeve të tij, në praktikë zbatimi i tij ka ende sfida.⁴⁵ Që ligji për të drejtën e informimit të jetë efektiv, aktorët monitorues (KDI, organet e bashkisë, aktorët jo publikë) duhet të luajnë një rol më aktiv në promovimin dhe ndërgjegjësimin publik rreth ligjit dhe mënyrën se si qytetarët duhet të ushtrojnë këtë të drejtë. Po ashtu, OSHC-të vendore duhet të luajnë një rol aktiv në nxitjen e nismave anti-korrupsion që synojnë të monitorojnë në mënyrë objektive zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga ligji për të drejtën e informimit.

V. Rekomandime

► Për bashkitë:

Në lidhje me strukturën e PT-së, përmbajtjen, aksesimin dhe paraqitjen e dokumentacionit:

- Të publikohet Programi i Transparencës si rubrikë e dukshme në menunë kryesore, dhe të jetë i mirëorganizuar në përputhje me strukturën e modelit standard të PT të përshtatur nga KDI për pushtetin vendor. Të gjithë informacionet sipas fushave të gjenden të plota në PT si dhe të jenë të aksesueshme e të gjendshme lehtësisht nga qytetarët.
- Infomacioni duhet të jetë lehtësisht i përdorshëm, duke lejuar shkarkimin apo printimin, si dhe të jetë i përshtatur për personat me nevoja të veçanta. Duhet të shmangët publikimi i dokumenteve voluminozë me gjuhë teknike dhe këto të përmbledhen dhe të përshtaten në një gjuhë sa më të kuptueshme për publikun.

Në lidhje me organet e bashkisë, Këshillin e Bashkisë dhe Kryetarin e Bashkisë:

- Të luajnë një rol më aktiv në monitorimin e PT dhe të rrisin llogaridhënien nga ana e administratës në rastet kur e drejta e informimit shkelet.

⁴⁵ Shih <https://www.law-democracy.org/live/rti-rating/global/>

- Të parashikojnë në rregulloret e brendshme të stafit apo apo në Kodin e Etikës masat penalizuese që merren në rast të mosparaqitjes në kohë të informacioneve në PT apo regjistrin të kërkesave dhe përgjigjive.
- Të zgjerojnë vazhdimisht gamën e informacioneve që publikohen në PT duke iu përgjigjur situatave, nevojave dhe kontekstit lokal. Lista e indikatorëve të detyrueshëm për tu publikuar në PT nuk duhet të konsiderohet ezauruese, por vetëm si një hap i parë dhe i domosdoshëm drejt llogaridhënies dhe përfshirjes së qytetarëve në proceset vendimmarrëse.

Në lidhje me organizimin dhe funksionimin e bashkisë:

- Të publikohen dhe të përditësohen në mënyrë koherente dhe të plotë dokumentat që lidhen me veprimtarinë vendimmarrëse të organeve të bashkisë të cilat mundësojnë konsultimin dhe monitorimin nga ana e grupeve të interesit si: kalendari i mbledhjeve të Këshillit të Bashkisë, njoftimet për mbledhje të Këshillit të Bashkisë, rendi i ditës, projekt-vendimet në proces shqyrtimi, si dhe vendimet, urdhëresat dhe urdhrat me karakter normativ të Kryetarit të Bashkisë dhe Këshillit të Bashkisë.
- Të hartohet dhe të publikohet rregullorja e brendshme për procedurën e shqyrtimit të hetimit administrativ të sinjalizimit dhe mekanizmat e mbrojtjes së konfidencialitetit si dhe informacioni i nevojshëm për mënyrën dhe adresën e depozitimit të tyre.

Në lidhje me transparencën dhe llogaridhënien ekonomiko-financiare:

- Të publikohet në mënyrë koherente dhe të plotë dokumenti i Programit Buxhetor Afatmesëm në të gjitha fazat e tij për të mundësuar monitorim dhe konsultim publik efektiv.
- Të publikohet i plotë dhe të përditësohet rregullisht regjistri i parashikimeve të prokurimit publik, informacioni për zbatimin dhe monitorimin e kontratave si dhe asetet dhe pronat e ofruara për shitje ose dhënie me qira.
- Të publikohet rregullisht raporti mujor mbi ecurinë e realizimit të treguesve kryesorë të të ardhurave dhe shpenzimeve, raportet e monitorimit të zbatimit të buxhetit, raporti vjetor i konsoliduar për zbatimin e buxhetit si dhe informacioni i plotë mbi burimin, shumat dhe qëllimet e donacioneve.
- Të hartohet dhe të publikohet një plan i mirëfilltë në nivel vendor për daljen nga situata e vështirë financiare për t'ju përgjigjuar pasojave negative ekonomike të ardhura nga situatat e fatkeqësive natyrore.
- Të plotësohet me informacion lehtësisht të kuptueshëm rubrika e paketës fiskale dhe të reflektojë në mënyrë të plotë afatet e pagimit të taksave dhe tarifave, mënyra e pagesës si dhe kamatëvonesat dhe penalitetet.

Në lidhje me kërkesat për informim:

- Të publikohet i plotë regjistri i kërkesave dhe përgjigjive sipas modelit të miratuar nga Komisioneri për të Drejtën e Informimit si dhe të përditësohet rregullisht çdo 3 muaj.

- Të plotësohen dhe të përditësohen rubrika e informacionit të dhënë më parë dhe informacionit të kërkuar shpesh për të lehtësuar procesin e kërkimit për qytetarët si dhe punën e vetë bashkive.

Në lidhje me shërbimet:

- Të publikohet në mënyrë të plotë dhe të qartë informacioni për procedurat që duhen ndjekur për të përfituar shërbimet administrative, tarifat e shërbimeve, mënyrën e pagesës së tyre si dhe për subjektet që përjashtohen nga pagimi i këtyre tarifave.

Në lidhje me legjislacionin dhe aktet e brendshme rregullatore:

- Të publikohet në mënyrë të plotë dhe të kuptueshme informacioni mbi të gjithë aktet ligjore dhe nënligjore përkatëse për pushtetin vendor, si dhe dokumentet e politikave kombëtare dhe vendore.

Në lidhje me pjesëmarrjen qytetare në vendimmarrje:

- Të hartohet dhe publikohet plani vjetor për procesin e vendimmarrjes me pjesëmarrje duke përfshirë aktet që do të konsultohen, veprimet që do të ndërmerren, procedurat dhe afatet e konsultimeve dhe strukturat përgjegjëse. Gjithashtu duhet të publikohet në mënyrë të rregullt raporti vjetor për transparencën në procesin e vendimmarrjes për të mundësuar vlerësimin e zbatimit të planit vjetor për procesin e vendimmarrjes me pjesëmarrje.
- Të publikohet në mënyrë koherente dhe të plotë informacioni për nismat vendimmarrëse duke përfshirë: projekt-aktet dhe relacionet e tyre shpjeguese, afatin, vendin dhe mënyrën e dërgimit dhe trajtimit të komenteve dhe rekomandimeve, adresën e kontaktit të koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik, vendin dhe datën e organizimit të takimit publik, procedurën e ankimit. Të publikohet informacion i plotë dhe i qartë në lidhje me nismën qytetare, mënyrën dhe formën e paraqitjes së saj, procedurën e shqyrtimit.

Në lidhje me informacionin tjetër:

- Të publikohen të dhëna në lidhje me grupet e interesit, organizatat e shoqërisë civile, veprimtaritë dhe shërbimet që ofrojnë ata, si dhe raporte, studime dhe vlerësime mbi zbatimin e transparencës të kryera nga grupet e interesit.
- Të publikohen të dhëna për strukturat komunitare në fshat dhe në qytet, detyrat dhe kompetencat e këtyre strukturave, si dhe rregullorja për organizimin dhe funksionimin e këshillave komunitare.

► Për Komisionerin për të Drejtën e Informimit:

- Të monitorojë dhe të publikojë raporte periodike në lidhje me problematikat kryesore në lidhje me publikimin dhe aksesimin e informacionit në PT të bashkive, si dhe rekomandimet përkatëse.

- Të aplikojë sanksione administrative ndaj bashkive në rastet kur u mungon, nuk është i plotë, apo nuk vihet në zbatim PT, nuk kanë rishikuar PT pas afatit 5 vjeçar të përcaktuar në ligjit, si dhe në rastet e moskrijimit, mosmbajtjes, mospublikimit apo mospërditësimit të Regjistrisë të Kërkesave dhe Përgjigjeve, çdo 3 muaj, siç kërkohet nga ligji. Të monitorojë vazhdimisht rekomandimet e dhëna për bashki të ndryshme për të siguruar rritjen e zbatueshmërisë së tyre.
- Të rishikojë formatin e PT për njësitë e qeverisjes vendore, për ta bërë të aksesueshëm për persona me aftësi të veçanta, si dhe për të përfshirë në të përdorimin e mediave sociale.

► Për Organizatat e Shoqërisë Civile

- Të monitorojnë aktivisht respektimin e transparencës proaktive dhe reaktive në njësitë e qeverisjes vendore për të realizuar një krahasim në nivel kombëtar të të gjitha bashkive të vendit. Rezultatet e vlerësimeve do të shërbenin për të nxitur konkurrencën pozitive midis bashkive, me qëllim rritjen e performancës dhe transparencës së tyre.
- Të kryejnë studime/vlerësime cilësore të nevojave të bashkive në lidhje me kapacitetet, sfidat dhe problematikat e bashkive për sa i përket transparencës proaktive.
- Të adresojnë në mënyrë aktive shkeljet e të drejtës së informimit dhe të drejtës për konsultim publik duke vënë në lëvizje Komisionerin për të Drejtën e Informimit. Ndërkohë që numri i ankesave për shkelje të të drejtës së informimit është i lartë, e njëjta vemendje nuk i kushtohet të drejtës për konsultim publik, pasi rezultoi se instrumenti i ankesës tek KDI për shkelje të ligjit për të drejtën e konsultimit publik nuk është përdorur në asnjë rast gjatë 2019-2020.⁴⁶
- Të vënë në lëvizje Gjykatën Administrative për rastet e pa zgjidhura të shkeljeve, për të nxitur krijimin dhe konsolidimin e praktikës gjyqësore në lidhje me të drejtën për informim dhe konsultim publik.
- Të organizojnë aktivitete informuese për qytetarët për të mundësuar rritjen e ndërgjegjësimit mbi ekzistencën dhe mënyrën e funksionimit të instrumentave të pjesëmarrjes qytetare në vendimmarrje si buxhetimi me pjesëmarrje, nisma qytetare, strukturat komunitare në fshat dhe qytet etj.

► Për donatorët ndërkombëtarë:

- Të ofrojnë mbështetje teknike dhe financiare për organizatat e shoqërisë civile që të monitorojnë në mënyrë sistematike transparencën dhe llogaridhënien e qeverisjes vendore në të gjithë bashkitë e vendit.
- Të ofrojnë mbështetje teknike dhe financiare për institucionin e KDI dhe bashkitë, për rritjen e kapaciteteve të stafit, për hartimin dhe zbatimin e strategjive institucionale të komunikimit, si dhe për rritjen e kapaciteteve njerëzore dhe infrastrukturore për

⁴⁶ Konfirmuar nga KDI nepermjet kerkeses zyrtare per info

përdorimin e teknologjisë dhe inovacionit për të përmirësuar transparencën e këtyre institucioneve.

- Të mbështesin krijimin e një platforme dixhitale kombëtare që përmban PT-të e 61 bashkive të vendit, vlerësimin e transparencës së seciës bashki sipas fushave të ndryshme dhe mundësinë e krahasimit të të dhënave në mënyrë vizuale. Kjo platformë do të ndihmonte në rritjen e ndërgjegjësimit për nivelin e transparencës të PT-ve në bashki të ndryshme, si dhe do të lehtësonte monitorimin dhe analizimin e të dhënave.

Aneks 1 - Bashkitë pa Program Transparence

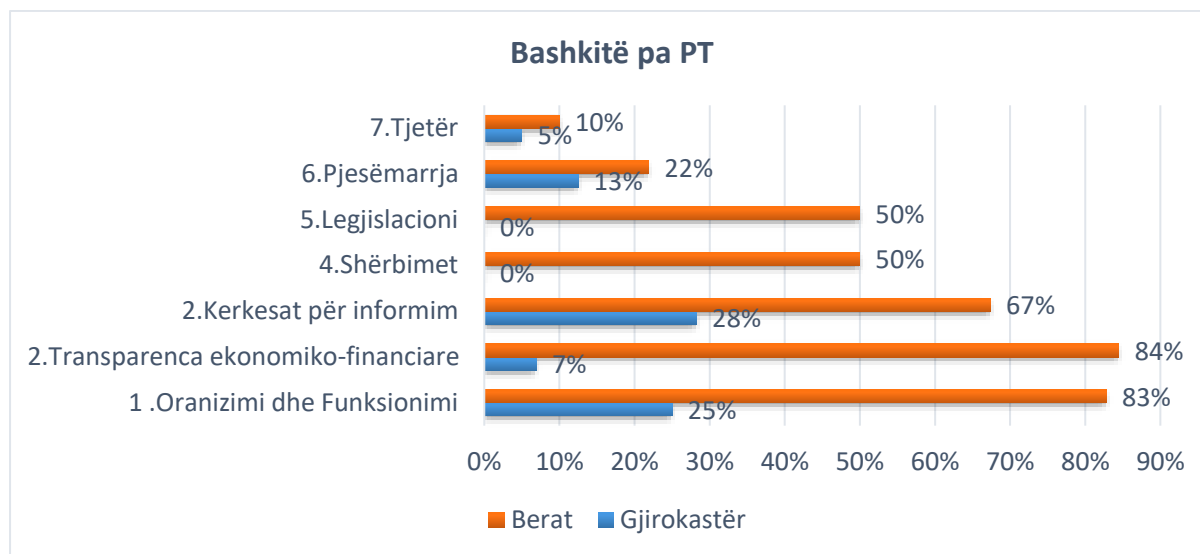

Figura 11. Niveli i transparencës së webfaqes së bashkive

Gjatë procesit të monitorimit të kryer gjatë periudhës gusht-shtator 2020 në bashkitë që janë objekt i këtij raporti, u identifikua që dy bashki, bashkia e Beratit dhe Gjirokastrës, që nuk kishin Program Transparence. Në këto dy bashki janë monitoruar informacionet që kanë qenë të publikuara në website gjatë periudhës së monitorimit. Për këtë arsye, niveli i transparencës dhe llogaridhënies së këtyre dy bashkive është analizuar veçmas në këtë pjesë.

Gjatë periudhës së monitorimit, në bashkinë e Gjirokastrës, Programi i Transparencës mungonte plotësisht ndërsa në bashkinë e Beratit gjendej si rubrikë, por kjo e fundit ishte bosh. Pavarësisht kësaj mangësie të përbashkët, këto dy bashki kanë ndryshime të ndjeshme në nivelin e transparencës: bashkia Gjirokastrë i përket kategorisë “transparencë e ulët” me nivel transparence 13.9%, ndërsa bashkia Berat i përket kategorisë “transparencë mesatare” me nivel transparence 57%.

Fusha e parë **“Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë”** është një nga fushat ku dy bashkitë kanë performuar më mirë se në të tjerat, por megjithatë ato kanë ndryshime të ndjeshme mes tyre në nivelin e pikëve. Kjo është një nga fushat me performancën më të lartë për bashkinë e Beratit, ndërsa bashkia e Gjirokastrës ka një numër shumë më të ulët pikësh. (edhe pse më i larti për këtë bashki në krahasim me fushat e tjera.) Për organizimin administrativo-territorial, misioni dhe funksionet, Bashkia Berat ka publikuar informacion të plotë ndërsa në Bashkinë Gjirokastrë informacioni i kësaj nënfushe mungon plotësisht. Bashkia e Beratit e ka të plotë informacionin për organet e bashkisë në pjesën dërrmuese të indikatorëve përveç të dhënave për arsimin, kualifikimet dhe pagën e kryetarit dhe orarin e pritjes. Ndërsa në Bashkinë Gjirokastrë, gjendet i plotë informacioni vetëm për një indikator, atë të kalendarit, ndërsa mungon plotësisht informacioni për rregulloren, njoftimet për mbledhje, rendin e ditës, kryetarin e bashkisë dhe procedurat e zgjedhjes, detyrat dhe kompetencat e tij, orarin e pritjes dhe adresën postare/elektronike. Informacionet e tjera të paraqitura janë të paplota. Sa i përket informacionit për administratën e bashkisë, të dy

bashkitë kanë mangësi në strukturën e pagave dhe adresën postare dhe elektronike të zyrave të bashkisë/njësive administrative/njësive në varësi të saj. Në Bashkinë Berat këto informacione janë të paplota, ndërsa në bashkinë Gjirokastrë mungojnë plotësisht. Bashkia Berat i ka të plotë pothuajse të gjithë indikatorët e tjerë në lidhje me administratën e bashkisë, ndërsa bashkisë Gjirokastrë i mungojnë plotësisht shumica e informacioneve. Sa i përket procedurave të bërjes së kërkesave, ankesave dhe vërejtjeve lidhur me veprimet ose mosveprimet e organeve dhe administrates, të dy bashkitë janë pothuajse në të njëjtin nivel, dhe nuk kanë publikuar informacion në nivel të kënaqshëm. Përfundimisht, informacioni i adresës postare/elektronike për depozitimin e kërkesave, ankesave, sinjalizimeve apo vërejtjeve, i cili mungon plotësisht në bashkinë Berat, por është i pjesshëm në bashkinë e Gjirokastrës.

Në fushën e dytë **“Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare”** diferencat ndërmjet dy bashkive janë shumë të mëdha. Edhe pse kjo fushë ka 29 indikatorë, bashkia Gjirokastrë ka shënuar vetëm 4 pikë gjithsej. Të vetmit indikatorë që ka plotësuar kjo bashki janë informacionet që lidhen me planin strategjik të zhvillimit të bashkisë. Ndërsa Bashkia Berat, edhe pse me performancë ndjeshëm më të mirë, ndryshe nga bashkia Gjirokastrë, indikatorët e planit të zhvillimit strategjik i ka të paplotë ndërsa i mungon plotësisht informacioni mbi burimet e financimit. Një tjetër pikë problematike për bashkinë Berat është mangësia e raporteve të monitorimit të zbatimit të buxhetit. Nga ana tjetër, të dy bashkive u mungon plotësisht plani për daljen nga situata e vështirë financiare. Së fundmi, është për tu vlerësuar që bashkia Berat ka publikuar informacion të plotë për nënfushat të rëndësishme si programi buxhetor afatmesëm vendor, buxheti vjetor dhe zbatimi i buxhetit, shitja ose dhënia me qira e pronave dhe asetëve dhe donacionet, por, nga ana tjetër, në bashkinë Gjirokastrë, informacioni për këto nënfusha mungon plotësisht.

Fusha e tretë **“Kërkesat për informim”** është fusha ku bashkia Gjirokastrë ka arritur nivelin më të lartë të pikëve në krahasim me fushat e tjera. Megjithatë diferenca me bashkinë Berat është e madhe edhe në këtë fushë. Problematike për të dy bashkitë paraqiten mungesa e adresës postare/elektronike për dërgimin e ankimit për mosdhënie informacioni, mungesa e informacionit të dhënë më parë, mospërditësimi çdo 3 muaj i regjistrit të kërkesave dhe përgjigjeve shoqëruar me tarifën nëse ka, si dhe mungesa e informacioneve dhe dokumenteve të kërkuara më shpesh nga publiku me kërkesë për informim. Disa indikatorë të rëndësishëm ku bashkia Berat nuk ka publikuar informacion dhe ka rezultuar më dobët se ajo e Gjirokastrës janë modeli standard i një kërkesë për informim dhe adresa postare/elektronike për dërgimin e kërkesës për informim. Nga ana tjetër, duhet theksuar që bashkia Gjirokastrë, në shumicën e rasteve, edhe kur ka publikuar informacion, ai ka qenë i pjesshëm. Regjistri i kërkesave dhe përgjigjeve është ndër nënfushat më problematike për bashkinë Gjirokastrë pasi nuk është publikuar asnjë nga indikatorët.

Në fushën e katërt **“Shërbimet që ofron bashkia”** bashkia Gjirokastrë nuk ka publikuar asnjë informacion, ndërsa bashkia Berat ka plotësuar vetëm gjysmën e pikëve. Të dy bashkive u mungonin plotësisht informacione të rëndësishme si ato për procedurat që duhen ndjekur për të përfutur shërbimet administrative, për të drejtën e ankesës dhe vërejtjes në lidhje me shërbimet, adresa postare/elektronike e strukturave/njësive/sporteve që ofrojnë shërbime administrative, tarifën për shërbimet administrative si dhe rregullat për mënyrën e kryerjes së

pagesës. Ndërsa një pjesë e mirë e indikatorëve të tjerë, janë të plotësuar në bashkinë e Beratit.

Edhe në fushën e pestë **“Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore”** Bashkia Gjirokastrë nuk ka plotësuar asnjë informacion, ndërsa ajo e Beratit ka plotësuar vetëm gjysmën e pikëve. Vihet re që kjo e fundit, ka publikuar në mënyrë të plotë aktet ligjore dhe nënligjore të fushës dhe dokumentet politike kombëtare përkatëse, si dhe i ka organizuar sipas funksioneve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi, por nuk ka publikuar dokumente shumë të rëndësishme në nivel vendor si vendimet, urdhëresat dhe urdhrat e këshillit bashkiak dhe kryetarit të bashkisë dhe dokumentet politike vendore. Kërkimi i vendimeve, urdhëresave dhe urdhrave të kryetarit të bashkisë dhe këshillit bashkiak paraqitet i vështirë, pasi nevojiten shumë shfletime në rubrikat e tjera të faqes zyrtare.

Në fushën e gjashtë **“Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje”** të dy bashkitë kanë performuar dobët. Edhe pse kjo fushë ka 32 indikatorë, të dy bashkitë kanë plotësuar një numër të ulët pikësh, Berati 14/64 ndërsa Gjirokastra 8/64. Në disa nëfusha si plani vjetor për procesin e vendimmarrjes me pjesëmarrje, akte për të cilat është i detyrueshëm konsultimi publik, raporti vjetor për transparencën në procesin e vendimmarrjes dhe nisma qytetare - asnjëra nga bashkitë nuk ka patur të plotësuar asnjë indikator. Është pozitive që një nënfushë e rëndësishme siç është ajo e të dhënave të koordinatorit për njoftimin e konsultimit publik është më e plota nga të gjitha.

Edhe fusha e shtatë **“Informacion tjetër”** është shumë e dobët për të dy bashkitë, pasi bashkia Berat nuk ka plotësuar asnjë pikë ndërsa ajo e Gjirokastrës 1/20 pikë. I vetmi indikator në këtë fushë ku bashkia Gjirokastrë kishte publikuar informacion të pjesshëm ishte ai mbi projektet, nismat dhe veprimtarisë e bashkisë në kuadrin e integritetit në BE. Ndërsa të dhënat për organizatat e shoqërisë civile, grupet e interesit, veprimtaritë dhe shërbimet e tyre mungojnë plotësisht në të dy bashkitë. Ndërsa për Bashkinë Berat, kjo është fusha me performancën më të dobët.

Së fundmi, mund të thuhet që Bashkia Gjirokastrë ka patur në përgjithësi performancë të dobët, megjithatë dy fushat ku ka patur më shumë informacion të publikuar janë ajo e organizimit dhe funksionimit të bashkisë dhe kërkesave për informacion. Ndërsa bashkia Berat, e ka shënuar numrin më të lartë të pikëve në fushë e transparencës dhe llogaridhënies ekonomiko-financiare si dhe organizimit dhe funksionimit të bashkisë. Fushat me performancën më të dobët për bashkinë e Beratit janë fusha e informacionit tjetër dhe pjesëmarrjes qytetare në vendimmarrje, ndërsa për bashkinë e Gjirokastrës janë fusha e shërbimeve dhe legjislacionit, tek të cilat kjo bashki nuk ka plotësuar asnjë indikator. Në përgjithësi, të dy bashkitë, edhe pse kanë diferenca të mëdha mes tyre, kanë mangësi në informacione shumë të rëndësishme për qytetarët si pjesëmarrja në vendimmarrje apo fusha e shërbimeve, dokumentet politike dhe normative vendore, të drejtën e ankesës etj. Mungesa e Programit të Transparencës dhe publikimi i informacioneve të shpërndara dhe me mangësi të rëndësishme, është në shkelje të të ligjit për të drejtën e informimit dhe u kufizon qytetarëve jo vetëm të drejtën e informimit, por edhe shumë të drejta të tjera që preken prej saj që lidhen me ushtrimin efektiv të ankimeve, shfrytëzimin e mekanizmave për tu përfshirë në vendimmarrje, marrjen e shërbimeve publike dhe administrative etj.

Aneks 2 – Tabelë përmbledhëse: Niveli i transparencës së PT-së sipas bashkive

Fusha	Nr. i Pikëve	Shkodër	Elbasan	Dibër	Durrës	Fier	Korçë	Kukës	Lezhë	Tiranë	Vlorë
Fusha I - Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë	64	78%	81%	77%	91%	78%	81%	8%	78%	55%	20%
Fusha II - Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare	58	91%	64%	83%	72%	86%	81%	36%	74%	47%	24%
Fusha III - Kërkesat për informim	46	100%	72%	72%	100%	83%	80%	9%	74%	76%	80%
Fusha IV - Shërbimet që ofron bashkia	30	80%	20%	93%	100%	63%	93%	13%	43%	60%	-
Fusha V - Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore	12	100%	100%	33%	50%	83%	50%	-	33%	67%	50%
Fusha VI - Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje	64	78%	14%	-	56%	56%	47%	-	25%	36%	25%
Fusha VII - Informacion tjetër	20	85%	20%	60%	15%	50%	-	5%	55%	10%	80%
Totali I Fushave I + II + III+ IV + V + VI + VII	294	86%	52%	59%	75%	71%	70%	12%	58%	51%	35%

Aneks 3 – Fushat, nënfushat dhe indikatorët e sistemi të matjes së transparencës dhe llogaridhënies në nivel bashkie

Fusha I “Mbi organizimin dhe funksionimin e bashkisë”
<p>Nënfushat:</p> <p>1. Organizimi administrativo-territorial, misioni dhe funksionet (Indikatorët: Të dhëna për ndarjen administrativo-territoriale të bashkisë; Të drejtat, përgjegjësitë dhe misioni i bashkisë; Funksionet);</p> <p>2. Organet e bashkisë (Indikatorët: Përbërja dhe struktura; Detyrat dhe kompetencat e Këshillit Bashkiak; Rregullorja e Këshillit Bashkiak; Kalendari i mbledhjeve të Këshillit Bashkiak; Njoftimet për mbledhjen e Këshillit Bashkiak; Rendi i ditës së Këshillit Bashkiak; Projekt-vendimet në proces shqyrtimi në Këshillin Bashkiak; Procesverbalet e mbledhjeve të Këshillit Bashkiak; Vendimet, urdhëresat dhe urdhrat me karakter normativ; Kryetari i Bashkisë; Procedurat e zgjedhjes; Detyrat dhe kompetencat; Të dhënat për arsimin, kualifikimet dhe paga e kryetarit; Vendimet, urdhëresat dhe urdhrat me karakter normativ; Orari i pritjes së qytetarëve; Adresa postare/ elektronike);</p> <p>3. Administrata e bashkisë (Indikatorët: Struktura organizative dhe numri i punonjësve; Rregullorja e organizimit dhe funksionimit të administratës; Struktura e pagave; Orari i punës së bashkisë, njësive administrative dhe njësive të varësisë; Detyrat e administratës së njësive administrative; Organizimi dhe funksionimi i njësive në varësi; Njoftimet mbi vende të lira pune dhe procedurat e rekrutimit; Adresa postare dhe elektronike e zyrave të bashkisë/njësive administrative/njësive në varësi të bashkisë; Drejtuesit e zyrave, njësive administrative dhe njësive të varësisë);</p> <p>4. Procedurat e bërjes së kërkesave, ankesave dhe vërejtjeve lidhur me veprimet ose mosveprimet e organeve dhe administrates (Indikatorët: Procedura për të bërë kërkesa, ankesa, vërejtje dhe sinjalizime organeve të bashkisë; Rregullorja e brendshme për procedurën e shqyrtimit të hetimit administrativ të sinjalizimit dhe mekanizmat e mbrojtjes së konfidencialitetit; Njësia përgjegjëse që regjistron, heton administrativisht dhe shqyrton sinjalizimet; Adresa postare/electronike për depozitimin e kërkesave, ankesave, sinjalizimeve apo vërejtjeve; Afatet dhe mënyrat ekthimit të përgjigjeve në lidhje me kërkesat, ankesat apo vërejtjet.)</p>
Fusha II “Transparenca dhe llogaridhënia ekonomiko-financiare”
<p>Nënfushat:</p> <p>1. Kalendari i programit buxhetor afatmesëm dhe i buxhetit vjetor (Indikator: vetë Kalendari);</p> <p>2. Paketa fiskale (Indikatorë: baza e taksave dhe tarifave; niveli i taksave dhe tarifave; përjashtimet dhe lehtësimet e subjekteve të caktuara; afatet e pagesave; gjobat dhe kamatëvonesat);</p> <p>3. Plani strategjik i zhvillimit të bashkisë (Indikatorët: politikat për zhvillimin e qëndrueshëm; marrja në konsideratë e nevojës dhe potencialevë të zhvillimit vendor; paraqitja e synimeve kryesore në çdo fushë; identifikimi i veprimeve që duhen ndërmarrë duke parashikuar edhe kostot përkatëse; burimet e financimit);</p> <p>4. Program buxhetor afatmesëm vendor (Indikatorët: dokumenti i parë i PBA-së; Dokumenti i rishikuar i PBA-së; Dokumenti i plotë i PBA-së);</p> <p>5. Buxheti vjetor (Indikatorët: buxheti vjetor së bashku me dokumentacionin; treguesit financiarë; mumri i punonjësve buxhetorë, për çdo njësi shpenzuese; regjistri i parashikimeve të prokurimit publik);</p> <p>6. Zbatimi i buxhetit (Indikator: Raporti mujor (pas datës 30 prill të çdo viti buxhetor) të përmbledhur mbi ecurinë e realizimit të treguesve kryesorë të të ardhurave dhe shpenzimeve);</p> <p>7. Monitorimi, mbikëqyrja dhe auditimi i buxhetit (Indikatorët: raportet e monitorimit të zbatimit të buxhetit; raporti vjetor i konsoliduar për zbatimin e buxhetit; informacioni për zbatimin dhe monitorimin e kontratave (punëve publike, mallrave, shërbimeve); regjistri i realizimit të procedurave të prokurimit);</p> <p>8. Vështirësitë financiare (Indikator: plani për daljen nga situata e vështirë financiare);</p> <p>9. Shitja ose dhënia me qira e pronave dhe aseteve (Indikatorët: publikimi i aseteve dhe pronave të ofruara për shitje ose dhënie me qira; kriteret që duhet të plotësohen, sipas legjislacionit);</p>

10. Donacionet (Indikatorët: emri i donatorit; shuma e donacionit; qëllimi i donacionit).
Fusha III "Kërkesat për informim"
<p>Nënfushat:</p> <p>1. Të dhënat e koordinatorit për informim (Indikatorët: Emër mbiemër i koordinatorit; Adresa postare/ elektronike e tij; Orari i punës; Detyrat dhe kompetencat e koordinatorit; Adresa postare/electronike për depozitimin e kërkesave për informim);</p> <p>2. Standardet dhe procedurat që duhen ndjekur për të bërë kërkesë për informim dhe ankimim (Indikatorët: Procedura që duhet ndjekur për të bërë një kërkesë për informacion; Adresa postare/ elektronike për dërgimin e kërkesës për informim; Modeli standard i një kërkesë për informim; Afatet e marrjes së përgjigjes; Procedurat që duhen ndjekur për të bërë një ankim për mosdhënie informacioni; Adresa postare/electronike për dërgimin e ankimit për mosdhënie informacioni);</p> <p>3. Regjistri i kërkesave dhe përgjigjeve (Indikatorët: Të gjitha kërkesat për informim; Informacioni i dhënë në përgjigje të tyre; Përditësimi çdo 3 muaj);</p> <p>4. Informacioni i dhënë më pare (Indikator: Informacion i disponueshëm në mënyrën më praktike të mundshme për të gjithë personat e tjerë që mund ta kërkojnë në të ardhmen);</p> <p>5. Trajtimi i kërkesave për informacion (Indikatorët: Procedura e regjistrimit të kërkesës në Regjistrin e Kërkesave dhe Përgjigjeve; Afatet e trajtimit të kërkesës nga ana e administratës së bashkisë; Mënyra e dhënies së informacionit);</p> <p>6. Kufizimi i së drejtës për informim (Indikator: Rastet e kufizimit të së drejtës për informim sipas ligjit për te drejtën për informim);</p> <p>7. Tarifa për dhënien e informacionit nëse ka (Indikatorët: Të gjitha kërkesat për informim; Informacioni i dhënë në përgjigje të tyre; Përditësimi çdo 3 muaj);</p> <p>8. Informacione dhe dokumente që kërkohen shpesh (Indikator: Informacione dhe dokumente të kërkuara më shpesh nga publiku me kërkesë për informim).</p>
Fusha IV "Shërbimet që ofron bashkia"
<p>Nënfushat:</p> <p>1. Shërbimet publike sipas 7 fushave të funksioneve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi (Indikatorët: Instrumenti për administrimin e shërbimit; Sistemi i administrimit të performancës së shërbimit bazuar mbi standard; Sistemi i treguesve, përfshirë edhe aspektin gjinor për matjen e performancës; Struktura përgjegjëse për prezantimin, mbikëqyrjen dhe monitorimin e performancës së shërbimit, përfshirë edhe aspektin gjinor; Një organizim/grupim në disa fusha, me qëllim lehtësimin e aksesit);</p> <p>2. Shërbimet administrative sipas 7 fushave të funksioneve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi (Indikatorët: Strukturat përgjegjëse për ofrimin e shërbimit; Adresa postare/electronike e strukturave/njësive/sportelevë që ofrojnë shërbime administrative; Procedurat që duhen ndjekur për të përfituar shërbimet administrative; Oraret e punës së strukturave/njësive/sportelevë që ofrojnë shërbime administrative; Tarifat për shërbimet administrative; Rregullat për mënyrën e kryerjes së pagesës; Subjektet që përjashtohen nga tarifat; Organizimi në fusha sipas funksioneve të përcaktuara në ligj);</p> <p>3. E drejta e ankesës dhe vërejtjes në lidhje me shërbimet (Indikatorët: Procedurat për të bërë ankesa apo vërejtje në lidhje me shërbimet; Adresën postare/electronike për depozitimin e ankesave apo vërejtjeve)</p>
Fusha V "Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore" – Nënfushat:
me karakter normative; Përmban dokumentet politike vendore)
Nënfusha:
1. Legjislacioni dhe aktet e brendshme rregullatore (Indikatorët: I organizuar sipas funksioneve të përcaktuara në legjislacionin në fuqi; Përmban aktet ligjore dhe nënligjore të fushës; Përmban dokumentet politike kombëtare përkatëse; Përmban vendimet, urdhëresat dhe urdhrat e këshillit bashkiak me karakter normativ; Përmban vendimet, urdhëresat dhe urdhrat e kryetarit të bashkisë)
Fusha VI "Pjesëmarrja qytetare në vendimmarrje" – Nënfushat:

Nënfushat:

- 1. Të dhënat e koordinatorit për njoftimin e konsultimit publik** (Indikatorët: Emër mbiemër i koordinatorit; Adresa postare/elektronike e tij; Orari i punës);
- 2. Plani vjetor për procesin e vendimmarrjes me pjesëmarrje** (Indikatorët: Aktet që do të konsultohen; Veprimet që do të ndërmerren; Afatet e realizimit të veprimeve; Strukturat përgjegjëse);
- 3. Dispozitat e brendshme rregullatore për këshillimin me publikun** (Indikatorët: Procedurat, afatet dhe mënyrat e organizimit për çdo formë/lloj konsultimi; Strukturat përgjegjëse për aktet e detyrueshme për konsultim);
- 4. Akte për të cilat është e detyrueshme zhvillimi i konsultimit publik** (Indikator: Lista e akteve për të cilat është e detyrueshme të zhvillohet konsultimi publik);
- 5. Njoftimi për nismën vendimmarrëse me pjesëmarrje** (Indikatorët: Projektakti, relacioni shpjegues dhe dokumentet shoqëruese; Arsyet e nevojshme për nxjerrjen e projektaktit, si dhe ndikimi që ai do të ketë; Afati, vendi dhe mënyra me të cilën palët e interesuara paraqesin ose dërgojnë rekomandimet e tyre; Adresa e kontaktit të koordinatorit për njoftimin dhe konsultimin publik të organit publik ose e strukturës përgjegjëse për mbledhjen e rekomandimeve dhe komenteve për projektaktin; Vendi dhe data e organizimit të takimit publik në rastet kur organi publik vendos për organizimin e tij);
- 6. Procedura e marrjes dhe shqyrtimit të komenteve dhe rekomandimeve** (Indikatorët: Adresa postare/elektronike për dërgimin e komenteve dhe rekomandimeve; Afati për dërgimin e komenteve dhe rekomandimeve; Mënyra e mbajtjes së procesverbalit dhe regjistrimit në takimet publike; Mënyra e trajtimit të komenteve dhe rekomandimeve; Mënyra e dhënies së arsyeve për mospranimin e komenteve dhe rekomandimeve)
- 7. Procedurat e ankimit lidhur me procesin e këshillimit me publikun** (Indikatorët: Subjektet ku mund të ankohet: Kryetari i bashkisë; Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale); Adresa postare/elektronike për dërgimin e ankimit; Procedurat për të bërë një ankim në lidhje këshillimit me publikun; Struktura përgjegjëse në nivel bashkie që regjistron dhe shqyrton ankimin)
- 8. Raporti vjetor për transparencën në procesin e vendimmarrjes** (Indikatorët: Numri i akteve të miratuara nga organet e bashkisë me konsultim publik gjatë një viti; Numri i përgjithshëm të komenteve dhe rekomandimeve të marra nga palët e interesuara; Numri i rekomandimeve e të komenteve të pranuar dhe të refuzuara gjatë procesit të vendimmarrjes; Numri i takimeve publike të organizuara)
- 9. Nisma qytetare** (Indikatorët: Mënyra dhe forma e paraqitjes së nismës qytetare; Procedura e shqyrtimit dhe e miratimit të nismës qytetare; Adresa postare/elektronike për depozitimin e nismës qytetare; Mënyrat dhe afatet e kthimit të përgjigjeve për mosmiratimin e nismës qytetare)

Fusha VII - Informacion tjetër :**Nënfushat:**

- 1. Bashkia në proceset e integritit evropian** (Indikator: Të dhëna mbi projektet, nismat dhe veprimtaritë e bashkisë në kuadrin e integritit në BE)
- 2. Bashkia dhe shoqëria civile** (Indikatorët: Në tërësi të dhëna për grupet e interesit; Të dhëna për OJF-të, përfaqësuesit e medias, biznesit; Shërbimet që ofrohen nga organizata të ndryshme; Nismat advokuese, lobuese dhe monitoruese nga shoqëria civile)
- 3. Raporte, studime dhe vlerësime mbi zbatimin e Transparencës** (Indikator: Informacioni i publikuar përmban të gjithë elementet e ofruar nga realizuesi)
- 4. Strukturat komunitare** (Indikatorët: Të dhëna për strukturat komunitare në fshat; Të dhëna për strukturat komunitare në qytet; Detyrat dhe kompetencat e strukturave; Rregullorja për organizimin dhe funksionimin e këshillave komunitare)